БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 182 (8402)
АВГУСТЫН 3
СУББОТО
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

Капитальна барилгын түсэбые заабол дүүргэхэ

Парти, правительствомнай промышленность ба барилгын хүтэлбэрилгые шэнэдхэн табихадаа, экономическа районууд болон совнархозуудые бии болгоходоо ажахын социалистическэ системын айхабтар ехэ арга боломжонуудые бүримүһэн хэрэглэхэ зорилго манай арадай урда табиһан байна.

Промышленностиин, тусгаарлабал, барилгын хүтэлбэрилгые шэнэдхэһэнэй гол удхань юун бэ гэхэдэ, барилгын олон мянган таранхай жэжэ предприятинууд нэгэдхэгдэжэ, хүсэтэй томо предприятинууд болгогдохо ёһотой. Тиибэл тэдэнэй зөөри зөөшэ, мүнгэ алтаниинь зүбөөр хэрэглэгдэхэ, машина техникэнь хүсэдөөр ашаглагдаха, барилга дээрэ индустриальна арга метод үргэнөөр хэрэглэгдэхэ, эдэ бүгэдын ашаар барилга түргэнөөр хэгдэхэ юм гэжэ партиимнай Центральна Комитет, Советскэ Правительство һургана.

«СССР дотор гэр байрын барилга хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй һая гаргаһан тогтоолынь арад зоной ажа байдалые һайжаруулха тушаа коммунистическэ партиин һанаагаа ходо табижа байдагыень гэршэлжэ үгэнэ. Парти, правительство болбол ажалшадай гэр байраар дуталдадаг ябадалые ойрын 10—12 жэлэй турша соо усадхаха зорилго энэ тогтоол дотороо табиба. Иимэ эрэлхэг шууд зорилгые буржуазна нэгэшье правительство, нэгэшье парти табижа шадахагүй юм.

Зүгөөр, мүнөө үедэ, арад зоной ажабайдалые улам һайжаруулжа, хүн зондо гэр байрануудые олоор барижа, һаруул, дулаан, зохид гэртэ ажалшадые нүүлгэхэ, эмхи зургаануудай үлүү гэрнүүдые абажа, ажалшадай байра болгохо гэһэн оролдолго гаргагдажа байха үедэ, манай республика дотор гэр байрын коммунальна барилга хэрээр хэгдэнэб гээд харабал, тон муугаар хэгдэнэ. Бодото дээрээ гэр байрын барилгын жэлэй түсэб мүнөө үедэ таһалдахын аюулда хүргэгдөөд байна. Гэр байра барилгын хэрэгые республикын коммунальна ажахын министерство, ажалшадай депутадуудай Улан-Удын городской Соведэй гүйсэдком, мүн Баргажанай, Бичурын, Хоринн, Хойто Байгалай аймагуудай Соведүүдэй гүйсэдкомууд тоншье хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ. Тиимэһээ, тэдэнэй барилгын түсэб таһалдажа байнхай.

Мүн һургуулинуудай барилгын түсэб түрүүшын хахад жэл соо оройдоо 25 процент дүүргэгдээ. Элүүрые сахилгын эмхи зургаануудай барилгын хахад жэлэй түсэб оройдоо 28,8 процент дүүргэгдээ. Культурын Министерство Сэлэнгын, Хэжэнгын, Закаменай аймагуудта культурын байшангуудые бариха ёһотой байһан аад лэ, тэдээнээ барижа эхилээгүй. Мүн нютагай промышленностиин министерство, түлишын промышленностиин управлени, хүдөө ажахын министерство капитальна барилгынгаа түсэбые ехэ хашанаар дүүргэжэ байна.

Капитальна барилгын түсэбэй иимэ һулаар дүүргэгдэжэ байһанай гол шалтагаан юун бэ гэбэл, барилга хэхэ ёһотой эмхинүүд: «Бурмонголстрой» трест, «Байкалогосрыбтрест», БМАССР-эй Нютагай промышленностиин министерствын барилгын-монтажна управлени ба бусад барилга хэжэ байһан газарнуудтаа хүдэлмэришэдые, механизмуудые хүсэдөөр табинагүй, барилгын материалнуудые багаар бэлдэнэ. Эдэ бүгэдэ дутагдалнууд дээрэһээ боложо, барилгын хүдэлмэри ехээр һаатана. Мүн барилга хүүлжэ байгаа Министерствонүүд ба зургаануудай талаһаа хиналта, эрилтэ багаар табигдадаг дээрэһээшье ажал хүдэлмэриин далайса бага байдаг гээшэл.

Жэлэй дүүрэтэр табахан һарын үлөөд байхада барилгын ба барилга хүүлжэ байгаа эмхи зургаанууд капитальна барилгынгаа түсэбүүдые эрхэ бэшэ дүүргэхээр, тиихэдээ лулаан байхада дүүргэхээр яаралтай хэмжээ абаха ёһотой.

Илангаяа «Бурмонголстрой» трест ажалаа эрид һайжаруулха зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, барилгын энэ трест республика дотор хэгдэжэ байгаа гүрэнэй капитальна барилгын диилэнхи хубииень хэхэ ёһотой юм. Тиимын тула барилгын материалнуудые барилга хэжэ байһан газарнуудтаа дутамаггүйгөөр бэлдэхэ, хүдэлмэришэдые болон механизмуудые хүсэдээр бүридүүлэн табиха, хамһабариингаа предприятинуудай (растворой узел, модо дархалдаг цех, полигон гэхэ мэтэ) ажал хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха хэрэгтэй.

Энээитэй нэгэн доро барилгын материалнуудые гаргадаг предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанартай һайн материалнуудые хүсөд хүрэжэ байхаар үгэхыень шанга эрилтэ табиха хэрэгтэй. Мүн барилга хүүлжэ байгаа эмхи зургаанууд, партийна советскэ ба профсоюзна эмхинүүд гэр байра болон бусад барилгануудые шанар һайнтайгаар бүтээжэ, саг соонь ашаглалгада оруулха талаарнь барилгашадта шанга эрилтэ, хиналта хэхэ ёһотой байна.

Партийна, советскэ, профсоюзна эмхинүүд тус тус барилгашадай, барилгын участогуудай ба предприятинуудай хоорондо социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр эмхидхэхэ, тэрэ мүрысөөнэй дүн гаргаха, түрүүшүүлыень али болохо аргаар урмашуулха ёһотой.

Партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско организацинууд барилгашадай ба олониитын эдэбхи үүсхэлые толгойлон, доторой арга боломжонуудые бүрин хэрэглэжэ, гэр байрын дуталдадаг ябадалые ойрын 10—12 жэлдэ усадхаха зорилгые, капитальна бусадшье барилгануудые шиидхэхэнь дамжаггүй.

Арба мянган операци хээ

ОРЕЛ, июлиин, 30. (ТАСС). МОПР-ын нэрэмжэтэ областной больницада Крома тосхонһоо түргэн туһаламжа үзүүлхэ машинаар гурба наһатай Вася Филатов асаргадаһан байгаа. Энэ үхибүүн таһалгаряагүй охин ханяажа, амяа бүтэхэеэ һанажа байгаа. Тэрэниие доктор Иван Филиппович Лапин үзөөд, мэнгээрһэн хоолой соонь юумэ ороо гэжэ түргэнөөр тодорууһаа. Эмшэ медицинскэ тусхай зэмсэг хэрэглэжэ, үхибүүнэй мэнгээрһэн хоолой сооһоо тыквын үрэ гаргажа хаяа. Тиигэжэ үхибүүн охижо ханяхаяа болёод, һайн болоһон байна.

Жэл хахадтай Таня Ермакова больницада баһал асарагдаһан байгаа. Эмдэрхэй будильник часай хурса шүдэтэй шестерна улаан хоолой соонь ороод шагтагалдашаһан байгаа. Хоёр сантиметр диаметртэй энэ шестерна улаан хоолойһоонь гаргагдажа, басаганай ами наһань абарагдаа һэн.

Доктор Лапин 30 гаран жэл соо врачаар хүдэлмэрилхэдөө 10 мянга үлүүтэй операци хэһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ энэ врач шархатаһан сэрэгшэдтэ операци хэхэһээ, аргалхаһаа гадна, буу зэбсэг гартаа барин ябажа, Эсэгэ ороноо хамгаалалсаһан байгаа.

И. Ф. Лапин өөрынгөө дүршэлые залуу врачуудта дуратайгаар дамжуулдаг.

КОЛХОЗ БҮХЭН ТЭЖЭЭЛ БЭЛДЭХЭ ТҮСЭБӨӨ ЗААТАГҮЙ ДҮҮРГЭХЭ ЁҺОТОЙ

★ ★ ★

Улаан туг барюулагдаба

Сэлэнгын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үбһэ хуряалгын 4-дэхи бригада (бригадирынь нүхэр Дугаржап Бадмаев) Хёлго голой аралда үбһэ сабшана. 4460 центнер үбһэ хуряажа абаха даалгабари тус бригадада колхозой правлени үгэнхэй.

Июлиин 28-най мэдээгэр тус бригадынхид 180 гектар сабшажа, 140 гектарынь тармажа, 1000 центнер үбһэ сомобо.

Бригадын түрүү гар хажууршад Даша-Нима Ринчинов үдэрэй даалгабарие 120 процент дүүргэнэ. Бадма Дондопов, Бальжин Дашиев, Бадма Цырендондопов гэгшэд даалгабарияа үдэр бүри үлүүлэн дүүргэнэ.

Бухал табидаг Мария Тубденова, Демидцу Гендунова гэгшэд үдэртөө зуун бухал даабаритай байгаад, 150—160 бухал табина. Мүн бухал морёор шэрэдэг үхибүүд-һурагшад Пурбо-Доржи Буянтуев, Бальжинима Жамбалов, Борис Батуев гэгшэд оролдосотой һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Мүн тиихэдэ нүхэр Ринчиновэй хүтэлбэрилдэг бригада нүхэр Аверинэй хүтэлбэрилдэг үбһэнэй нэгэдэхи бригадатай социалистическэ мүрысөө баталаад, абаһан уялгануудаа эршэмтэйгээр дүүргэжэ байна. Нүхэр Ринчинов ажалай һүүлээр хэһэн хүдэлмэриингөө үрэ дүн зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэжэ, бригадынгаа үглөө үдэр хэхэ зорилгонуудые табидаг. Һаяхан тус бригадада колхозой правлениин, эхин парторганизациин дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Бригадын хажуурнуудые нүхэр Бальжин Магбунов һайнаар заһажа, дабтажа хододоо бэлэн байлгана.

В. Бадашкеев.

Силоснэ барилгые унжагайруулна

Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Устинов) үнеэдтээ мүнөө жэлдэ 3860 тонно силос дараха ёһотой юм. Теэд иимэ хэмжээнэй силос дараха нүхэ, түхеэрэлгээр дутамаг юм.

Гэбэшье, тус колхоздо силоснэ барилгануудай хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Үнгэрхэдөө хуушан траншей, нүхэнүүдые заһабарилжа эхилээдүй, тиихэдэ 420 тонный багтаамжатай 2 траншейн нэгыень лэ ханалжа захалаа. Силоснэ барилгада колхозһоо оройдоо гурба, дүрбэн хүн хүдэлнэ.

Тус колхозой силоснэ барилгада аймагай эмхи зургаануудай албахаагшад ба хүдэлмэришэд шефскэ ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Эндэ һаяхан тэдэнэр хоёр үдэр соо 420 тонный багтахаар хоёр траншей сэбэрлэжэ бэлэн болгоо. Тиимэһээ тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд шефскэ туһаламжада найдаад миин һуунгүйгөөр, өөһэдөө хүсэ шадалаа элсүүлэн оролдожо, 3860 тонный багтаамжатай силоснэ түхеэрэлгээ эрхэ бэшэ барижа дүүргэхэ ёһотой.

М. Гроссман.

Нэрэ зүүһэн ябадал

Хонин ажалһаа ашаг шэмэ ехээр абадаг болохо тушаа парти, правительствын хандалга Бэшэгтэ харюу болгон, Сэлэнгын хониной совхозой хүдэлмэришэд ба хүдөө ажахын мэргэжэлтэд тодорхой уялгануудые абаһан юм. Жэшээлхэдэ, мүнөө жэлдэ ниитынгээ малые бардам хүрэхэ үбһэ тэжээлээр хангахын түлөө эбэртэ бодо мал бүхэндэ 25 центнер бүдүүн тэжээл, нэгэ үнеэн бүридэ 10 тонно, хонин бүридэ хоёр центнер силос дараха гэжэ шиидэһэн байна. Энэ уялгаяа бэелүүлжэ шадаа болбол Сэлэнгын совхозойхид адуу малаа тэжээлээр яһала хангажа, ашаг шэмэ абалгые дээшэлүүлхэ арга боломжотой болохо байгаа.

Теэд мүнөө тус совхоздо тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри хэр зэргээр ябуулагдажа байгаа юм ааб гэжэ хаража үзэхэ болоо һаа, тон хангалтагүй байна. Үнгэрхэдөө энэ хүдэлмэри нёдондо жэлэйхиһээ муугаар ябуулагдана.

Мүнөө жэлдэ тус совхоз 7 мянга гаран гектар газарай үбһэ сабшажа, 50 мянган тонно тэжээл бэлдэжэ абаха, мүн 200 тонно набша намаа бэлэдхэхэ, 5500 тонно силос дараха ёһотой юм. Иимэ ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэхэ байгаад, сагай ошожо байбашье тус совхоз мүнөө хүрэтэр үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие жэгдэрэн ябуулаагүй байна. Нуур намаг газарай хулһа ногоон сабшагдажа, мүн хээрэ талын үрмэдэһэ ногоогоор силос дарагданагүй.

Совхозой дүрбэн фермэһээ нэгэнһээнь бэшэниинь һая болотор үбһэндэ ороогүй байгаа. Эндэ нёдондо жэлдэ хуһанай, уляаһанай, голой бургааһанай набша намаа ехээр суглуулжа абаад, хонидтоо һайса эдюулһэн дүй дүршэлтэй байбашье, мүнөө энэ шухала хэрэгые тоогоогүй үнгэржэ, совхозой нэгэшье фермэдэ набшаһата тэжээл бэлэдхэгдэнэгүй. Тиигэжэ 200 тонно тиимэ тэжээл бэлэдхэхэ аад лэ, 10 тонно бэлэдхэжэ, нэрэ зүүгээд орхижорхёо.

Кукурузын ургасын хойноһоо эндэ ямаршье харууһалга хэгдэнэгүй.

600 шахуу гектарта кукурузын гараса яһала гэмгүй байбашье, харууһанай үгы дээрэһээ буртаг үбһэ ногоондо булигдаха болотороо дарагдажа байхадань, совхозой дирекци ба мэргэжэлтэд анхаралаа табинагүй. Энэ байдалые мэдэжэ байгаад совхозой главна агроном нүхэр Вашковец ямаршье хэмжээ абангүй үнгэрнэ. Хэрбээ эндэ кукурузаяа оролдожо ургуулжа шадаагүй һаа, хайшан гээд үнеэн бүхэндэ 10 тонно силос дараха юм?

Мүнөө саг ошожо, таряа хуряалгын болзор ойртоо. Тиимэһээ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар ябуулжа, гээгдэлһээ гарахын тулада Сэлэнгын совхозойхид яарахаар болоо.

И. Еранский.

Малдаа бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэхэбди

Ниитынгээ малые олон болгожо, ашаг шэмэ бүри ехээр абадаг болохын түлөө манай колхозой гэшүүд үбэлжэлгын үедэ малдаа бардам хүрэхэ бүдүүн болон шэмэтэ тэжээл бэлдэхын түлөө мүнөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллажа байна.

Энэ жэлдэ хура бороо элбэгтэйшье һаа, зарим газараймнай үбһэ ногооной ургаса тиимэшье һүрхэй бэшэ байгаа. Юуб гэхэдэ, ута унжагай хүйтэн хабар, зунай эхин халуун нарагүй байшоо. Тиигэбэшье, манай колхозой гэшүүд үбһэнэй хүдэлмэриин түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, оролдосотой һайнаар ажаллажа, яһала ехэ тэжээл бэлэдхэжэ байна. Илангаяа хоёрдохи комплексно бригадынхид үбһэ хуряалга дээрэ һайнаар ажаллана. Жэшээлхэдэ, гар хажууршад Ольга Аветьянова, Нина Саликова, ахадүүнэр Александр ба Данил Шилкаловтан 112—150 процент хүрэтэр үдэрэйнгөө нормые дүүргэнэ.

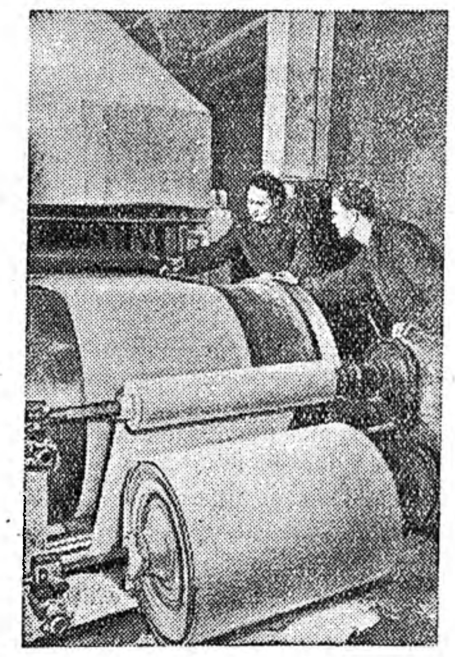
Мүн үбһэ хуряалга дээрэ Борис Самсуевай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звено муу бэшээр ажаллана. Тус звеногой гэшүүн Бургалтайн долоон жэлэй һургуулиин һурагша Доржи Чагдуров һайн ажалаараа шалгарна. Морин сенокосилкын машинист нүхэр Саликов үдэр бүриингөө нормые 110—120 процент, шанар һайнтайгаар дүүргэнэ.

Мүнөө колхоздомнай хээрэ талын үрмэдэһэ ногооe суглуулжа, эртын силос даража байна. Энэ хүдэлмэриие коммунист Аюша Цыбикжапов хүтэлбэрилнэ.

Колхозой партийна организаци үбһэнэй хүдэлмэридэ ябагшадай дунда социалистическэ мүрысөө бодотоор эмхидхэжэ, ажал хүдэлмэриинь дүнгүүдые үдэр бүхэндэ, табан хоног бүхэндэ согсолон гаргажа, мүрысөөндэ илагшадта табан хоногой дүнгөөр дамжуулгын Улаан туг барюулдаг юм. Мүн агитаторнууд үбһэшэдэй дунда хөөрэлдөө, уншалгануудые үнгэргэдэг, ханын һонинниие болон «Дайшалхы хуудаһануудые» гаргадаг байна.

Мал ажалай ашаг шэмэ абалгые ехэдхэхын түлөө абаһан социалистическэ уялгануудаа дүүргэхын тула колхозой правлени, партийна эхин организаци ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын түлөө тэмсэлдэ коммунистнуудаа болон бүхы колхознигуудаа элсүүлхые оролдоно. Тиигэжэ ургаса хуряалгын түлэг үе болотор үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэриие гол түлэб дүүргэхэбди.

Н. Цыбиков,
Ториин аймагай «Заветы Ильича» колхозой партийна эхин организациин секретарь.

Калинин. Хэмэл арһа гаргадаг Калинин городой комбинадай бүхы заводууд, цех, таһаг бүхэнэй хүдэлмэришэд Агуу-ехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ эдэбхитэйгээр мүрысэнэ. Энэ предприяти түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомолец Петр Калугин, халаанай инженер Н. А. Любанова гэгшэд хэмэл арһанай шанар шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

ВСХВ-гэй гурбан жэл соо хэһэн хүдэлмэри

Саг үргэлжэ ажалладаг Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставкэ хүдэлмэрилжэ эхилһээр августын 1-дэ гурбан жэл болобо. 1954 ондо нээгдэһэн үдэрһөөнь хойшо 25 миллион шахуу хүн, тэрэ тоодо эмхитэйгээр ерэһэн миллион гаран экскурсантнууд тэрээндэ орожо хараба. Бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хубинуудһаа ерэһэн гадаадын дүрбэ мянга шахуу делегаци, туристнэр выставкые хараа.

Социалистическэ хүдөө ажахын ургалтые, түрүүшүүлэй туйлалтые выставкэ харуулна. ВСХВ-дэ хабаадагшадта жэл ерэхэ бүри улам ехэ эрилтэ табигдана. Тиибэшье, выставкэдэ хабаадагшадай тоонь жэлһээ жэлдэ олошорно. 1954 ондо 173 мянган хүн, 1955 ондо—228 мянга, 1956 ондо—300 мянга гаран, 1957 ондо—400 мянга шахуу хүн хабаадалсаба. 1956 ондо 35 хизаар, областьнууд, 5 союзна республика, мүнөө жэлдэ—46 хизаар, областьнууд, 8 республика: Азербайджан, Казахстан, Киргизи, Молдави, Таджикистан, Туркмени, Узбекистан, Украина ВСХВ-дэ хабаадалсаа.

Ороо̄һо таряа, һү, мяха болон бусад продуктнуудые бүри ехээр абадаг болоһон хүдөө ажахын артельнүүдэй тоо олошоржо байна. Гектар газарһаа 20 гаран центнер шэниисэ абажа, ВСХВ-дэ хабаадаһан колхозуудай тоо гурбан жэл соо гурба дахин, 300 гаран центнер сахарна свекло абаһан колхозууд—дүрбэһөө үлүүтэй дахин, 32-һоо үлүү центнер хлопок абаһан колхозууд—хоёр дахин, 35 гаран центнер кукуруза абаһан колхозууд—19 дахин олошороо.

Мал ажалай ашаг шэмэ үгэлгые нилээд ехээр дээшэлүүлһэн ажахынууд мүн лэ олошорбо. Жэшээлхэдэ, зуун гектар бүхэндэ 400 гаран центнер һү абадаг хүдөө ажахын артельнүүдэй тоо хоёрһоо үлүүтэй дахин олон болоо.

Экскурсантнуудта, харагшадта түрүү дүй дүршэл тайлбарилан ойлгуулхын тулада выставкэ дээрэ элдэб янзын арга хэрэглэгдэнэ. Новаторнууд, эрдэмтэд 2750 лекци уншаа, дүй дүршэлөө андалдахын тула олон уулзалга үнгэргэгдөө, Москва шадарай түрүү ажахынуудта экскурсяар ошолго хэдэн зуугаад дахин эмхидхэгдээ. Угаа олон брошюра, хуудаһанууд, плакат зурагууд гаргагдаа. Гансахан нёдондо жэлдэ 19 миллион хэһэг плакат хэблэн гаргагдаһан юм. ВСХВ-гэй кинофонддонь хүдөө ажахын научна тайлбарилгын 200 гаран фильм бии юм.

Урдань гээгдэжэ ябаһан олохон ажахынууд ВСХВ-дэ хабаадагшадай дүй дүршэлые хэрэглэһэнэйнгээ ашаар түрүүшүүлэй зэргэдэ гараһан байна.

Советскэ засагай 40 жэлэй турщада хүдөө ажахын туйлаһан амжалтанууд, мяха, һү тоһо хүн зондо хүртэсын талаар США-е хүсэхэ гэжэ парти, правительствын табиһан зорилго бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэл 1957 оной выставкэ дээрэ үргэнөөр харуулаглана.

(ТАСС)

Тарбагатайн аймагай «Победа» колхоздо үбһэ хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Трактораар ба морин сенокосилкаар сабшажа болохогүй газарай үбһэ ногооe гар хажуураарсабшажа абана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: морин сенокосилкашад Тимофеев В. Е., Чебунин А. Д. гэгшэд үбһэ сабшажа ябана.

А. Кочергинэй фото.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Түсэбһөө гадуур 120 тонно һү тушаахабди

Урда жэлнүүдтэ элдэб шалтагануудһаа боложо һүн багаар һаагдадаг һэн. Һаалишад, мал адуулагшадай дунда политическэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг, тэдэнэй урмашуулха, байра байдалыень һайжаруулха тушаа бага анхарал табигдадаг байгаа.

Манай колхозой партийна организаци мүнөө эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхаха тушаа оролдодог болонхой. Колхоздомнай һаалиин 3 фермэ бии юм. Политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулха зорилгоор фермэ бүхэндэ коммунистнуудые агитаторнуудаар томилообди. Жэшээлхэдэ, коммунист нүхэр С. Павлуцкий һаалиин фермэ дээрэ агитатораар хүдэлжэ байна. Тэрэ хадаа һаалишад, мал адуулагшадай дунда хододоо хөөрэлдөө үнгэргэжэ, колхозой правлени, партийна организациин табиһан зорилгонуудые һайса ойлгуулжа үгэнэ.

Нүхэр Павлуцкий малшад бүхэнтэй хөөрэлдэжэ, тэдэнэй ажал хүдэлмэридэ гү, али ажабайдалдань бии байһан дутуунуудые элирүүлдэг, тэдэнэй зайсуулха тухай асуудал парторганизациин, правлениин үмэнэ таби даг. Тиигэжэ фермын һаалишад, малшадай дунда энэ агитатор ехэ хүндэтэй болоһон байна. Гадна, малшадай сүлөөтэй сагаа һайнаар үнгэргэхын түлөө ехэ оролдолго гаргана, газетэ, журналнуудай шэнэ шэнэ һонинуудые уншажа үгэнэ. Тиигэжэ ойлгууламжын хүдэлмэри нүлөө ехэтэйгээр, ажабайдалтайнь нягта холбоотойгоор ябуулагдана. 1-дэхи фермынхид мүнөө аймаг соогоо түрүү һуури эзэлжэ, айкомой ба аймгүйсэдкомой, мүн МТС-эй дирекци, парторганизациин Улаан тугуудта хүртэһэн байха юм. Ажахын 9 һара 20 хоног соо энэ фермэдэ үнеэн бүриһөө 1293 литр һүн һаагдаа.

Агитатор нүхэр Павлуцкиин жэшээгээр бэшэ фермэнүүдэй агитаторнууд һайнаар хүдэлжэ эхилээ. Коммунистнууд нүхэд Г. Красиков, М. Золотарев гэгшэд 2, 3-дахи фермэнүүдтэ агитаторнуудаар хүдэлнэ. Тэдэ фермэнүүдтэ ажахын жэлэй 9 һара 20 хоног соо үнеэн бүриһөө 1000—1000 гаран литр һүн һаагдаа.

Агитаторнуудай мэргэжэлые дээшэлүүлхын тулада парторганизаци хододоо семинар үнгэргэнэ. Колхознигуудай, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажахынуудһаа хүдөө ажахын продуктнуудые уялгата ёһоор гүрэндэ тушаалга болюулха тухай КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолоор, КПСС-эй ЦК-гэй июньскэ Пленумэй шиидхэбэреэр июль һара соо семинарнууд үнгэргэгдөө. Семинар дээрэ агитаторнууд дүй дуршэл тухайгаа хөөрэлдэдэг.

Һаалиин фермэнүүдтэ һайн байра байдал түхеэрэгдэжэ байна. Фермэ бүхэндэ радиоприемнигууд тодхогдонхой, нүүдэл библиотекэнүүд түхеэрэгдөө, газетэ, журналнууд абтана. Тиигэжэ малшад сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэдэг боложо байна. Октябриин 40 жэлэй ой болотор нэгэ шэнэ культбаза барижа дүүргэгдэхэ. Гадна, фермэ дээрэхи ажал оньһожоруулагдана. Мүнөө 1-дэхи фермэ дээрэ электрын хүсэ хэрэглэн үнеэдээ һаадаг болоо.

Гадна, мал адуулдаг коммунистнууд уялгаяа һайнаар дүүргэнэ. 2-дохи фермын мал адуулагша коммунист нүхэр А. Петров, 3-дахи фермын мал адуулагша коммунист нүхэр В. Павлуцкий гэгшэд ажалдаа оролдосотойгоор хандана. Бэлшээриин газар зүбөөр хэрэглэнэ, малаа һүниндөө адуулна. Тиигэжэ һү һаалга бүри ехээр дээшэлнэ.

Һаалишад, мал адуулагшад ажалай нэмэлтэ түлбэри ехээр абадаг болоо. Һара бүри һаалишад һааһан һүнэйнгөө литр бүриин 3—5 процентыень ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон һүөөр абана. Мүн түсэбһөө гадуур һаагдаһан һүнэйнгөө центнер бүриин 50 процентыень нэмэлтэ түлбэри болгон абадаг. Мал адуулагшад мүн лэ нэмэлтэ түлбэри абалсадаг юм. Июнь һарын дүнгөөр һаалишад нүхэд А. Кузнецова, В. Чирикова, А. Калашникова гэгшэд тус бүридөө 1—1 центнерһээ дээшэ һү ажалай нэмэлтэ түлбэри абаа.

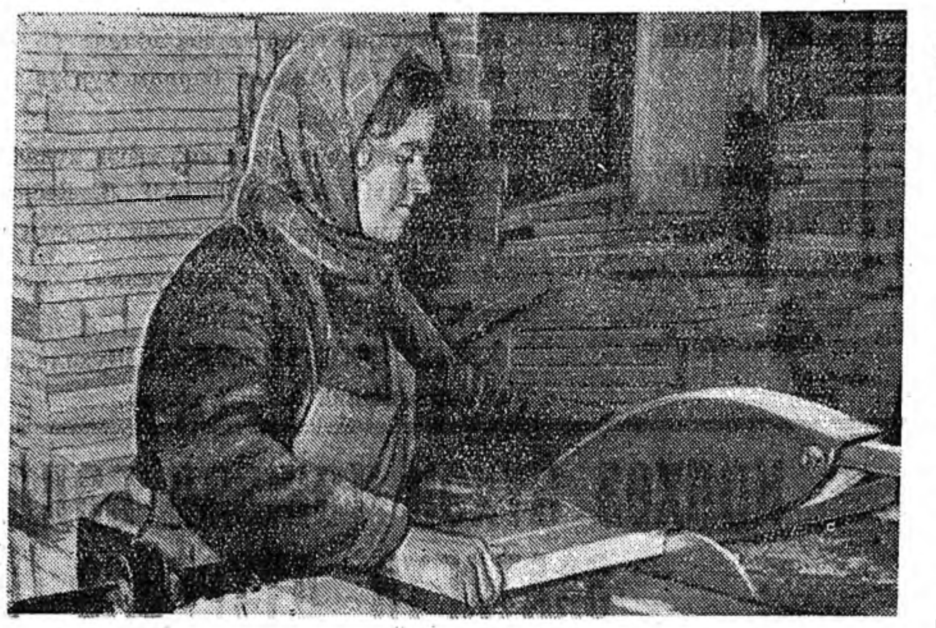
Социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүд хододоо гаргагдана, һара бүридэ малшадай үдэр үнгэргэгдэнэ. Гадна, һаалишадай һааһан һүнэй үдэр бүриин дүнгүүд показателиин самбар дээрэ бэшэгдэдэг юм.

Һү һаалга дээшэлүүлхэ хэрэгтэ «Колхозой ажабайдал» гэһэн олон тиражтай газетэ ехэ үүргэ дүүргэдэг. Энэ газетэ һарадаа хоёр дахин хэблэгдэдэг юм. Газетын хуудаһануудта түрүү һаалишадай дүй дуршэл үргэнөөр толилогдожо байдаг. Колхозой түрүү һаалишан нүхэр А. Кузнецовагай яагаад һү ехээр һаадаг дуршэл тухай статья һая толилогдоо.

Эдэ бүгэдын ашаар һү һаалга эрид хубилаа. Январиин 1-һээ хойшо 6 һара 20 хоног соо үнеэн бүридэ 784 литр һүн һаагдаһан байна. Түрүү һаалишан А. Кузнецова ажахын 9 һара 20 хоног соо үнеэн бүриһөө 1429 литр һү һаагаа. Һаалишад нүхэд А. Шаяхматова мүн энэ үе соо үнеэн бүриһөө 1307 литр, С. Павлуцкая—1153 литр, А. Гороховская—1350 литр һү һааһан байха юм.

Мүнөө жэлдэ колхозоймнай һаалишад үнеэн бүриһөө 1400 — 1400 литр һү һаахын орондо 1600—1600 литр һү һааха гэһэн уялгануудые абанхай. Зургаадахи табанжэлэй дүүрэтэр бүри ехэ һү һаадаг болохо аргатайбди. 1960 ондо үнеэн бүриһөө 2300 литр һүн һаагдадаг болохо. Тиигэжэ элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 1956 ондо 16,5 центнер һү абаһан байгаа һаа, 1960 ондо 60 центнер һү абадаг болохобди. Мүнөө һү тушааха, худалдаха түсэбөө хамта дээрэнь 105 процент дүүргээбди. Октябриин 40 жэлэй ой болотор 120 тонно һү түсэбһөө гадуур тушааха уялгаяа заабол дүүргэхэбди.

Л. Леонов, Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант» колхозой парторганизациин секретарь.

Васса Аверьяновна Кирюшина Улан-Удын мебельнэ фабрикын циркульнэ хюрөөгэй станочницоор ажаллаха зуураа, үдэр бүриингөө даалгабарине 200 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр В. А. Кирюшина ажаллажа байна.

А. Кочергинэй фото.

„КОММУНИЗМ“ КОЛХОЗДО

ЭРХИМ ДАРХАН

Чесаның сомоной «Коммунизм» колхозой түмэршэ дархан нүхэр Цыбикдоржо Найданов колхознигуудайнгаа дунда хүндэтэй болонхой. Нүхэр Найданов үбһэнэ орохын урда тээ морин косилка болон тармуурнуудые 1-дэхи комплексно бригадада заһабарилжа үгэхэ зуураа, үдэрэйнгөө нормо 100—150 процент хододоо дүүргэдэг байгаа.

Мүнөө «Коммунизм» колхозой гэшүүд һайнаар заһаһан үбһэнэй машина, тармуурнуудаарнь үбһэ сабшан, хуряан ябахадаа дархан нүхэр Найдановта баярые хүргэнэд.

ҺУРАГШАДАЙ ТУҺАЛАМЖА

Чесаның долоонжэлэй һургуулиин һурагшад һургуулиһаа тарамсаараа түрэл колхоздоо эдэбхитэйгээр хүдэлжэ эхилээ.

БМАССР-эй габьяата багша Долгор Намжиловна Намжиловагай хүтэлбэри доро һургуулиин һурагшад огородой бригадада ажалланад. Эдэнэр колхоздоо 5 га хартаабха, 2 га капуста, 0,25 га үгэрсэ һайнаар харууһалжа, уһалжа, буртаг үбһыень түүжэ, үндэр ургаса хуряажа үгэхэ гэһэн уялга абанхай юм.

Һурагшад Бадма Урбанов, Валя Буханеева, Дарима Балдуева гэгшэд һайнаар хүдэлнэ.

ЭДЭБХИТЭЙ ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭ

«Коммунизм» колхозой комсомолой эхин эмхиин секретарь Александр Яковлевич Михайловые мэдэхэгүй залуу хүн Хэжэнгын аймаг соо үгы юм. Юундэб гэхэдэ, нүхэр Михайлов залуушуулай дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэдээ ехэ шадамар юм. Нүхэр Михайлов комсомолой эхин эмхиин секретариин тушаалда 4 жэлэй турша соо хүдэлмэрилхэ зууряа, нилээд ехэ ажал хээ. Зунай халууншье, үбэлэй хүйтэншье байг — нүхэр Михайлов колхозой комсомолшууд ба залуушуулые хүтэлбэрилжэ, ажалай эгээн түрүү газартань ябадаг юм. Үбһэндэ орохын урда тээ силосэй нүхэнүүдые малтаха, тэдэнэй цементээр ханалха хүдэлмэридэ мүн лэ А. Я. Михайлов комсомолшуудтаяа түрүү зэргэдэ ябажа гараа.

Мүн нүхэр Михайлов эдэбхитэй пропагандист юм. ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй болон КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолнуудтай ажалшадые танилсуулдаг. Холын гүүртэнүүд болон отаранууд дээгүүр хөөрэлдөөнүүдые ходо үнгэргэдэг юм.

Ч. Дарибазарон

Хэжэнгын аймаг.

Барилга олоор хэнэ

«Байкал» колхоз (Закамен) энэ жэлдэ олон барилга бодхоогоо. Малшадай байха гэрнүүдые барина. Зуһалан гэжэ газарта малай типовой байра, малшадай һууха 3 шэнэ гэр, нэгэ бани бариһан байна. Хатарзаан гэжэ газарта үшөө нэгэ шэнэ типовой байра баригдажа байна.

Гадна колхозой центртэ нэгэ ехэ магазин, гараж барижа дүүргэхэ дүтэлөө.

Б. Зундуев.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Шухала асуудалда халирхайгаар хандана

Үдэр хоног ерэхэ тудам Агуухэ Октябриин революциин 40 жэлэй ойдо бэлэдхэл үргэн ууҗам ороноймнай алишье газар нютагта улам бүри үргэдхэгдэнэ. Энэ алдарта ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байгаа манай республикын ажалшадай ажалай ба политическэ эдэбхи хэшээд дам сдашадаа дээшэлнэ.

«Аймагаймнай предприятинуудта, колхозуудта ба МТС-тэ эмхидхэлэй болон агитационно-пропагандистска нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Партийна организацинууд Октябриин революциин түүхэтэй, совет засагай үедэ манай орон дотор туйлагдаһан гайхамшаг амжалтануудтай ажалшадые үргэнөөр танилсуулна...» гэжэ «Закаменская правда»

газетэ бэшэнэ. Түс газетэ пропагандистнуудта, агитаторнуудта зорюулан, «40 жэлэй саада тээ» гэһэн ниитэ гаршаг доро һонирхолтой хэдэ хэдэн материалнуудые толилһон байха юм. Тэдэнэй тоодо «Таряашадай депутадуудай Бүхэроссийска нэгэдэхи съезд», «Тиимэ парти бии!», «Хүдэлмэришэдэй ба солдадуудай депутадуудай Соведүүдэй Бүхэроссийска нэгэдэхи съезд», «Октябрьска революци таряашадта юу үгөөб», «СССР-эй хүдэлмэришэн ангиин агуухэ илалтанууд», «Июльскэ событинууд» гэхэ мэтэ статьянууд толилогдоо. Хуряангы тобшооршье һаа, ойлгосотой тодоор бэшэгдэһэн эдэ материалнууд агитаторнуудта, пропагандистнуудта туһатай байһаниинь дамжаггүй.

Зүгөөр, Агуухэ Октябриин революциин 40 ойдо бэлэдхэлые «Закаменская правда» газетэ бүхы талаһаань, дүүрэнээр харуулжа үшөө бираагүй байна. Энэ алдарта ойн хүндэлэлдэ тус аймагай колхознигуудай, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй абаһан социалистическэ уялга май һарын эхиндэ газетэдэ толилогдоһон байгаа. Хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехэ болгохо: һү, мяха, тоһо, нооһо гүрэндэ тушааха даалгабаринуудаа ноябриин 7 болотор нилээд үлүүлэн дүүргэхэ, адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулха, малай типовой һайн байрануудые, культурно-ажаһуудалай барилгануудые олоор бариха гэһэн ба бусад уялгануудые эндэхи колхознигууд, механизаторнууд абаһан байна. Гадна, энэ алдарта ойн хүндэлэлдэ аймагай предприятинуудай коллективүүдэй абаһан уялгануудые мүн лэ энэ үедэ газетэ толилоо бэлэй. Тэрэ гэһээр гурба һара шахуу саг үнгэрбэ. Теэд тэдэ уялгануудаа аймагай ажалшадай мүнөө хэр зэргээр бэелүүлжэ байһыень «Закаменская правда» газетэ уншаад һайтар мэдэхын аргагүй. Түс газетэ социалистическэ мүрысөөе халирхайгаар харуулһан зангаараа.

«Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ аймагаймнай ажалшад оролсоод байна...» гэһэн юрэн[illegible] хэдэн үгэнүүд газетын зарим т[illegible] рүү бэшэгүүд соо хаа-яа тушаал[illegible] на. Зүгөөр, абаһан уялгаяа ям[illegible] нэгэн колхозой гү, али МТС-[illegible] ямар нэгэн бригадын гү, али фе[illegible] мын, хэн нэгэн хонишоной гү, а[illegible] һаалишанай хэр зэргээр дүүргэ[illegible] байһан тухайда һонирхолтой һа[illegible] материалнууд газетэдэ угаа үсө[illegible] нөөр үгтэнэ.

Совет засагай оршон манда[illegible] байгаа душэн жэлэй туршада Ко[illegible] мунистическэ партиин хүтэлбэ[illegible] доро манай орон дотор социализ[illegible] байгуулагдаад, мүнөө коммуни[illegible] байгуулгын гайхамшаг зорил[illegible] нуудай шиидхэгдэжэ байһаниин[illegible] элитэ. Жэшээнь, 40 жэлэй саа[illegible] тээ барга бүдүүлиг, бал[illegible] харанхы байһан Закамен н[illegible] тагташье мүнөө ямар ехэ үндэһ[illegible] хубилалтанууд болоод байна[illegible] Үеын үеһөө, саг галабһаа хойш[illegible] һэрэгүй байһан ой тайгые, ха[illegible] уулые советскэ хүнүүд нойрһоо[illegible] һэргээжэ, город, тосхонуудые бар[illegible] жа, ашагта малтамалнуудые—[illegible] гэтэ металл, үнэтэ нүүрһэ малта[illegible] абадаг, электрын хүсөөр ажала[illegible] бүтээдэг болоо ха юм.

Урдань тулюур туйган, тулин[illegible] ядуу хүдөө ажалтай байһан һа[illegible] харин мүнөө аймагай ажалшад с[illegible] циалистическэ томо хүдөө ажах[illegible] тай болоод, һү, мяха, тоһо[illegible] хүн бүхэндэ хүртэсын т[illegible] лаар Америкын Холбоото Штаду[illegible] дые ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ гэһэ[illegible] гайхамшаг зорилгые оронойн[illegible] гоо бүхы ажалшадтай хамтада[illegible] шиидхэлсэжэ эхилбэ. Гэхэтэй хам[illegible] та, манай ороной ямаршье газа[illegible] нютаг мэтэ, мүн энэшье аймаг до[illegible] тор соёл культура үзэгдөө дуулда[illegible] гүй ехээр хүгжөөгдэжэ байна бшуу[illegible] Хаанта засагай үедэ эндэ нэгэшь[illegible] һургуули нэгэшье больница, соё[illegible] культурын нэгэшье эмхи зургаа[illegible] байгаагүй аад, харин мүнөө айма[illegible] дотор дунда ба долоон жэлэй 7 һур[illegible] гуули, 20-ёод эхин һургуули, куль[illegible] турно-гэгээрэлэй хэдэн арбаад эмх[illegible] зургаанууд, больницанууд, амбула[illegible] торинууд, медицинскэ пунктнуу[illegible] хүдэлмэрилнэ.

Эдэ бүгэдэ хадаа Коммунисти[illegible] ческэ партиин хүтэлбэри доро нма[illegible] тал Совет засагай үедэ туйлагда[illegible] һан гайхамшаг туйлалтануудай та[illegible] һаршагүй хубинь байһаниинь эли[illegible] тэ. Теэд эдэ бүгэдэ тухайда, Сове[illegible] засагай үедэ газар нютагтаа боло[illegible] һон гайхамшаг туйлалта тухайд[illegible] «Закаменская правда» газетэ уга[illegible] халирхайгаар бэшэнэ.

Агуухэ Октябриин социалисти[illegible] ческэ революциин 40 жэлэй ойдо бэ[illegible] лэдхэлые бүхы талаһаань һайнаа[illegible] харуулха, совет засагай үедэ газа[illegible] нютагтаа болоһон гайхамша[illegible] ехэ хубилалтанууд тухайда, соци[illegible] листическэ экономико ба культу[illegible] раяа дам саашадань хүгжөөн дэ[illegible] жээхэ замууд тухайда ажалшадт[illegible] ойлгосотой тодоор хөөрэжэ үгэх[illegible] гээщэ аймагай газетэ бүхэнэй на[illegible] гин уялга болоно.

ОКТЯБРИИН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

Эб найрамдал тухай декрет

Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин илаһанай ашаар Совет гүрэн байгуулагдаа һэн. Совет гүрэнэй тогтоходо гадаадын тон шэнэ политика мүндэлэн бии болоо һэн. Агуухэ Ленин совет гүрэнэй гадаадын политикын эбдэршэгүй гол ёһонуудые зохёоһон юм.

«Эб найрамдал тухай декрет» хадаа Совет засагай гадаадын политикын түрүүшын алхам болоһон байгаа. Арадуудай хоорондохи эб найрамдал, хани барисаан энэ хуули захиргаанай үндэһэ һууринь болоо һэн. В. И. Ленинэй зохёоһон эб найрамдал тухай декредые 1917 оной ноябриин 8-да Соведүүдэй Бүхэроссиин II съезд баталан абаа.

Бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удхашанартай энэ документ соогоо Совет гүрэн хадаа империалистическэ дайе буруушааба. Үнэн зүб демократическа эбэй хэлсээ дары баталхыень дайлалдажа байһан бүхы оронуудта дурадхаһан юм. Бусадай газар булимтарангүйгөөр, яла янга абангүйгөөр «шадалтай нэгэниинь шадалгүй һула заримашуулаа даран дабтангүйгөөр эб баталая» гэжэ тус хуули дотор дурадхагдаа һэн.

«Бусадай эзэмдэлгэдэ ороод байһан һулаар хүгжэнги арад үндэһэтэниие хүсэтэй баян үндэһэтэдэй, хоорондоо хубаарилан абахын түлөө энэ дайе үргэлжэлүүлхэ гээшэ хүн түрэлтэндэ харша бузар булай хэрэг болоно гээд правительство тоолоно»—гэжэ декрет соо хэлэгдэнэ.

Советскэ правительство эли хэлсээ дары хэжэ эхилээд, эбэй договор баталхые дурадхан бүхы оронуудай правительствонуудта, арадуудта хандаа бэлэй. Тиихэдээ бэшэгээр, телеграфаар харилсажа, элдэб олон оронуудай түлөөлэгшэдэй хоорондо хэлсээ хэжэ, бүхы арга мүрыень бэдэрэн, энэ хэлсээ баталхаар бэлэн байһанаа мэдүүлээ һэн. Хэлсээнэй урагшатай байхын тулада Совет гүрэн дайлалдаагүй гүрэнүүдтэ түлөөлэгшэеэ томилһон юм.

Табигдаһан условинуудай «таарахагүйдэнь» шалтаад эбэй хэлсээе империалистнуудай таһалдуулха гэһэн аашануудые болюулхын тула декрет соогоо, мүн декрет тушаа съезд дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо В. И. Ленин иигэжэ тэмдэглээ һэн: Советскэ правительство эбэй хэлсээнэй условинуудые уялгата ёһоор баадхан дурадханагүй, дайлалдажа байһан ондоо ямаршье ороной дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэхээр бэлэн байна, асуудалнуудай тон тодорхой байхын тулада дипломатиие нюуса ёһоор ябуулхаяа заабол болюулхые дурадхана гэһэн байгаа.

Нюуса дипломатиһаа арсаһанаа гэршэлэн, Советскэ правительство нюуса договорнуудые дары тунхаглажа эхилхэ байһанаа соносхобо. Советскэ правительствын дурадхалнуудые олониитэһээ нюун далдалха гэжэ капиталай оронуудай зонхилхы бүлэгүүдэй оролдохо байһаниие хараадаа абажа, Россин хүдэлмэришэд ба таряашадай саг зуурын правительство дайлалдажа байһан оронуудай, илангаяа Англиин, Франциин, Германиин правительствонуудта, мүн арадуудта сэхэ хандаһан юм. Энэнь ехэ удхашанартай байгаа һэн. Капиталай оронуудай олониитэ ажалшад, хүдэлмэришэд совет арадай баатарлиг тэмсэлдэ хүсэтэ ехэ дэмжэлгэ үзүүлээ бэлэй.

Эб найрамдал тухай декрет уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые шиидхэлгэдэ таарахагүй ултиматумай, захиралтын аргануудые буруушаагаад, гүрэнүүдэй хоорондо хэлсээ хэжэ үгэеэ ойлголсохо ёһо гуримые гол шухала арга болгон табяа һэн.

Эб найрамдал тухай декрет, Советскэ правительствын хойшонхи ябуулганууд юу харуулааб гэхэдэ, эб найрамдалай түлөө тэрэнэй тэмсэлынь үнэн бодото, шууд сэхэ, нарин тодорхой байгаа. Тиимэһээ Совет гүрэнэй гадаадын политикые тэрэнэй анхан түрүүн бии болоһон сагһаань хойшо бүхы дэлхэйн олониитэ ажалшад халуунаар дэмжэһэн байна.

Эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдэй шанга добтолгые гэдэргэнь сохижо, Советскэ Росси аяар тэрэ үедэ булимтарагшадай бузагай политикые элирүүлэн, эб найрамдал хамгаалан эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэһэн юм. 1919 оной августын 5-һаа декабрь хүрэтэр капиталай оронуудта эбэй дурадхалнуудтайгаар 11 дахин хандаһан байгаа. Гэбэшье, буржуазна правительствонууд Советскэ правительствын дурадхалнуудые буруушаажа, тэдэниие арадуудһаа нюун далдалһан байна. Агуухэ Октябриин социалистическэ революциие дараха зорилгоор тэдэнэр Россида сэрэгээр добтолон орожо эхилһэн юм. Социализмын түрүүшын орондо уласхоорондын капиталай сэрэгээр добтолгые США-гэй булимтарагшад гол түлэб эмхидхэжэ, эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан байгаа. Тэрэ добтолгын бүри мүһэн буруу һүрэһэниинь мэдээжэ. Тиигэжэ Россин хүдэлмэришэн анги таряашадтайгаа хамтадаа ябажа, капиталай оронуудай хүдэлмэришэдэй эдэбхитэй дэмжэлгэдэ түшэглэн, арадуудай эб найрамдалай, аюулгүй байдалай түшэг тулгуури болоһон залуу социалис гүрэнөө аршалан хамгаалаа һэн.

Октябриин социалистическэ революциин табиһан бодото демократическэ эб найрамдалай үргэн программа хадаа ехэ ба бага, хүгжэнги болон гээгдэнги бүхы арадуудай бэеэ дааха эрхэнүүдые хангаха, сүлөө ба интересүүдыень хамгаалха гэжэ хараалаа һэн.

Арадуудай хоорондын ахадүүгэй холбоо барисаанай үзэл бодолые соносхоһон Советскэ правительство расын, үндэһэ яһатанай дарлалтые баримталдаг политикаһаа арсаһан байна.

Гүрэнөө амяарлан һалгааха үндэһэ яһатанай эрхэ тухай ёһо гуримые хүтэлбэри болгон интернационализмда үнэн сэхэ байдаг Советскэ правительство өөрынгөө тогтоһон түрүүшын һарануудта Финляндида бэеэ даанхай байдал олгоо. Латвиин, Литвагай, Эстониин арадууд бэеэ даанхай байдалтай болоо һэн. Польшые хубааха тушаа бүхы договорнуудые Советскэ правительство болюулжа, Польшын арадта бэеэ даанхай байдалые олгоо һэн.

Советскэ правительство хадаа Хитадта хаанта засагай баадхаһан адли бэшэ эрхэтэй договорнуудые үгы хэһэн, хаанай правительствын эльгээһэн ородой сэрэгүүдые Иранһаа гаргаһан байна.

Эб найрамдал тухай декредэй гол үндэһэн болгогдон найруулагдаһан социалистическэ болон капиталистическэ хоёр системын удаан саг соо энхэ тайбанаар зэргэ оршохо, мүрысэхэ аргатай байһан тухай В. И. Ленинэй гайхамшагта сэсэн һургаалые Коммунистическэ парти, Советскэ правительство хододоо баримталдаг.

Совет гүрэнэй гадаадын политика ойлгосотой тодо юм. Тэрэ хадаа арадуудай хоорондохи эб найрамдалай, хани барисаан ба харилсаа холбооной политика, бүхы арадуудай эрхэ хүндэлдэг политика мүн. СССР-эй эб найрамдалда дуратай гадаадын политика манай ниитын, гүрэнэй байгуулалтын социалистическэ удхатай байһанһаа эшэ үндэһэтэй юм.

1919 оной декабрь һарада Соведүүдэй Бүхэроссин VII съездын гаргаһан шиидхэбэри соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Россин социалистическэ Федеративна Советскэ Республика советскэ байгуулалтын үндэһөөр үйлэдбэри, транспорт болон ниитын захиргаа эмхидхэхын тула дотоодын байгуулалтада бүхы хүсэеэ зорюулха, бүхы арадуудтай эбтэйгээр ажаһууха хүсэлтэй байна» (СССР-эй гадаадын политика, том 1, нюур 329).

Советскэ Союзай эб найрамдалда дуратай политика богони сагай хэрэг бэшэ, харин манай арадай болон бүхы дэлхэйн ажалшадай үндэһэн интересүүдһээ, шухала эрилтэнүүдһээ уламжалан гарадаг СССР-эй саг үргэлжын политика мүн гэжэ Совет гүрэнэй хүгжэлтын 40 жэлэй түүхэ харуулна.

Дэлхэйн хоёр дайнуудай хоорондохи бүхы үе соо Советскэ Союз эб найрамдалай хэрэгые эрид шууд, бата зоригтойгоор хамгаалан, дайнай аюулда эсэргүүсэн уласхоорондын хэмжээн дээрэ тэмсэһэн, аюулгүй байдалые хамтаараа хангаха, булимтарагшадта хамтын хүсөөр сохилто үгэхэ политика бэелүүлхын түлөө оролдоһон байна.

КПСС-эй XX съезд Совет гүрэнэй гадаадын политикын хүгжэлтэд[illegible] шэнэ тологомо хуудаһа нээгээ. Пар[illegible] тиин XX съездын түүхэтэ шиидхэб[illegible] ринүүд уласхоорондын бүхы оршо[illegible] байдалда угаа ехээр нүлөөлб[illegible] Арадуудай эб найрамдалай, аюул[illegible] гүй байдалай түлөө тэмсэжэ байһа[illegible] түрүү хүсэнүүдые эмхидхэн элсүүл[illegible] хэдэ туһалба. Дэлхэйн коммунисти[illegible] ческэ хүдэлөөнэй шэнэ дэбжэлт[illegible] үүсхээ.

Элдэб янзын социальна байгуу[illegible] лалтатай гүрэнүүдэй хооронд[illegible] эдэбхитэйгээр зэргэ оршохо туха[illegible] Ленинэй һургаалые үндэһэн болго[illegible] һон Коммунистическэ партиин, Со[illegible] ветскэ правительствын үүсхэл, сэсэ[illegible] бодолто зүб политикын ашаар Со[illegible] ветскэ Союзай уласхоорондын бай[illegible] дал бүри бэхижэжэ, тэрэнэй нэр[illegible] хүндэнь ехэ болобо, уласхоорондын[illegible] түгшүүрилтэ байдал нилээд һула[illegible] руулагдажа байна.

Партида харша Маленковой, Ка[illegible] гановичын, Молотовой бүлэг хадаа[illegible] манай партиин имагта зүб энэ по[illegible] литикадань эсэргүү тэмсэһэн юм[illegible] Тиимэһээ партида харша бүлэгэй[illegible] хидэй ябуулгые бүхы парти боло[illegible] бүхы совет арад нэгэн хүн мэтээр[illegible] зэбүүрхэн буруушааһан байна.

Уласхоорондын оршондо Комму[illegible] нистическэ партиин, Советскэ Пра[illegible] вительствын ябуулжа байгаа бүхы[illegible] ажал-ябуулгань уласхоорондын[illegible] түгшүүрил һуларуулхын, бүү зэбсэг[illegible] хуряахын, ядерна зэбсэг хорихын[illegible] түлөө тэмсэлдэ зорюулагдана. Эб[illegible] найрамдал тухай түүхэтэ декрет соо[illegible] хэлэгдэһэн арадуудай хоорондын[illegible] эб найрамдалай хани барисаанай[illegible] агуухэ гол ёһонууд хадаа бүхы[illegible] дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө[illegible] тэмсэлшэдэй түрүү зэргэдэ ябагша[illegible] Коммунистическэ партяар хүтэлбэ[illegible] рилэгдэһэн совет социалистическэ[illegible] гүрэнэй гадаадын политикын ун[illegible] дэһэниинь хододоо болодог юм.

Н. Лобанов.

Бүхэдэлхэйн залуушуулай хани барисаанай нэгэдэл улам бэхижэнэ

Бүхэдэлхэйн VI фестивалиин божо байһан Москвада мүнөө хүүн сэнгэлиг. Бүхы дэлхэйн оронуудай шахуу тугуудаар шэмэглэгдэн үйлсэ, талмайнуудаар москвагайхид, мүн тэдэнэй айлшад болохо советскэ ороной элдэб нютагуудай ба дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы оронуудай хүбүүд басагадай тужалэгшэд үглөөнһөө нүгөө үглөөнэнь болотор сэнгэн хүхинэ. Элдэб олон хэлэн дээрэ хөөрэлдэхэ шуяан, хани барисаан тухай хэлэгдэһэн үгэнүүд, дэлхэйн бүхы бүмбэрсэгэй дуунай аялганууд хаа хаанагүй соностоно.

Залуушуулай хани барисаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан элдэб хэмжээ-ябуулганууд хаа хаанагүй үнгэргэгдэнэ. Мүнөө фестивалиин дүрбэдэхи үдэр үнгэрхэнь. Энэ турша соо элдэб делегацинуудай гэшүүд бэе бэетээ уулзаа. Великобритани Болгари хоёрой делегацинуудай уулзалганда 300 шахуу хүн хабаадаба. ВСХВ-дэ Индонези болон Хитадай делегадуудай уулзалга 2 часһаа үлүү үргэлжэлөө. Венгриин залуушуул Германиин хоёр хубиин хүбүүд, басагадые урижа, наадаэнтэй уулзажа хүхеэ. Иимэ уулзалганда хабаадаһан хүбүүд басагад бэе бэетээ танилсажа, нүхэдэй ёһоор үни удаан хөөрэлдэнэ, дуу дуулана, хатар танца наадана.

Мүн элдэб оронуудһаа ерэһэн нааһад, нэгэ мэргэжэлтэй залуушуул уулзажа хүхеэ. Арһанай болон гуталай промышленностиин залуу хүдэлмэришэдэй уулзалгые Венгриин гуталшан Янош Роднаи нээгээ. Наяын үдэрнүүдтэ энэ уулзалганда хабаадагшад Москвагай гуталай промышленностиин предприятинуудаар ябажа, тэндэхи ажал хүдэлмэритэй, техникэтэй танилсаха, залуушуулай яажа һуудаг, мүн амарданынь хараха байна.

Журналистын центральна байшан соо 12 ороной залуу полиграфистнууд уулзаба. «Бидэнэр ондо ондоо оронуудта ажалладаг байбашье, эб найрамдалай түлөө бүгэдөөрөө нэгэдэн тэмсэнэбди» гэжэ Даниин делегат Гуннер Мельхольм бултанай һанажа байһан юумые элирүүлэн хэлэбэ.

ВСХВ-гэй асари ехэ конференцзал соо газар ажал эрхилдэг 30 ороной залуушуул суглараа. Москвагай областиин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо В. Ионкиной хэлэһэн үгые тэдэнэр ехээр һонирхон шагнаба. Советскэ Союзай колхозууд гээшэ юун бэ, иимэ ажахынууд ямар юумээрээ һайн бэ гэһэн асуудалда тэрэ харюусаа. Түрэл орондоо хүндэ хүшэр байдалда ажалладаг тухайгаа Италиин түлөөлэгшэ Грасио Кремонини, Мексикын таряашан Карло де ла Мора Гарсиа гэгшэд ехээр гэмбүүрхэн хөөрэһэн байна.

Румыниин болон Люксембургын залуушуул Москвагай электроламповэ заводой залуу хүдэлмэришэдтэ айлшалаа. ДРВ-гэй залуушуул Лихачевой нэрэмжэтэ Москвагай автозаводто ошожо хараа. Польшын делегадууд «Большевик» гэжэ Москва шадарай совхозой ажалшадта айлшалба.

«Манай ажабайдалай зорилго хадаа амгалан тайбан байдалай, хүн түрэлтэнэй зол жаргалай түлөө тэмсэл болоно» гэжэ июлиин 30-да уласхоорондын студенческэ клубта суглараһан элдэб оронуудай уранзохёолшод нэгэн дуугаар мэдүүлээ.

МГУ-гэй актова зал соо дэлхэйн залуушуулай гоё һайхан концерт болоо. «Дымковская игрушка» гэжэ Кировскэ областиин хатар нааданай уранһайханай советскэ коллектив, Гвиана болон Мартиникын залуушуулай ансамбль, Египедһээ ерэһэн эхэнэрнүүдэй хүгжэмтэ ансамбль, Хара Африкын хатаршад, Румыниин уранһайханай коллективүүд эндэ наада харуулһан байна.

М. Горькиин нэрэмжэтэ гэгээрэл болбосоролой, амаралтын түбэй сэнгэлгын газарта зурагуудай, гар урлалгын выставкэ июлиин 30-да нээгдээ. 40 орон элдэб уранзурагуудые, скульптура, залуу зураашадай хүдэлмэри, гараар хэһэн элдэб гоё зүйлнүүдые Москва эльгээһэн байна. 3400 зүйлэй юумэн эндэ табигданхай.

Июлиин 30-най үдэр уласхоорондын түрүүшын студенческэ семинарнууд нээгдээ. 500 гаран экономист-студентнүүд МГУ-гэй ехэ ехэ аудиторинууд соо суглараа. Наукануудай академиин вице президент К. Островитянов тэдээниие халуунаар амаршалаа. «Экономическа холбоо харилсаан, мүн элдэб оронуудай арадай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ тэрэнэй дүүргэхэ үүргэ тухай» гэһэн темээр хөөрэлдөөн болсожо байна. Мүн кинематографическа болон хүдөө ажахын һургуулинуудай һурагшад кинематографиин бүхэсоюзна гүрэнэй институдай болон ВСХВ-гэй культурын колхозой байшангууд соо сугларжа, уласхоорондын семинар үнгэргэжэ байна.

30 гаран делегаци театрнуудта, клубуудта болон сэнгэлгын газар болон талмайнуудта июлиин 30-най үдэшэлэн гоё һайхан концертнүүдые харуулһан байна.

Июлиин 31-дэ, залуушуулай болон студентнүүдэй бүхэдэлхэйн VI фестивалиин эхилһэнһээ хойшо дүрбэдэхи үдэртэ цирковэ искусствын һайндэр болоо. Крымскэ хүүргэһээ эхилээд Маяковскиин талмай дээгүүр, мүн Горькиин үйлсөөр Ленинградска шоссе зубшан стадион «Динамо» хүрэтэр хэдэн зуун мянган Москвагайхид сугларжа, циркын наада хараа. Гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн машинанууд соо элдэб ороной артистнууд циркын наада харуулан ябажа, харагшадай урдуур үнгэрнэ. 50 гаран автомобильнууд олон талмайнууд дээгүүр үнгэрэн гаража, Горькиин үйлсэдэ ерэнэ. Эндэ моритой хүнүүд, олон артистнууд болон ангууд автоколоннын хойноһоо һубарилдан ябаба. «Динамо» стадион дээрэ хэдэн километр һунаһан энэ колонноодо сэсэгүүдтэй ехэ корзина тээһэн тэмээнүүд ниилэбэ. Мүн ангуудай һүүлдэнь пунчи гэжэ Индиин заан гараа.

Москвагай стадионууд болон спортивна талмайнуудта фестивалиин спортивна мүрысөөнүүд эхилэнхэй. «Буревестник» стадион дээрэ баскетболистнууд мүрысэнэ. Мүн тамарагшадай мүрысөөндэ хабаадаһан Египедэй спортсменүүд Яфия Ахмед Зейн 100 метрын тамаралгада, Самир Эмиль Дагер нюрган дээрээ 100 метр тамаралтада түрүүлһэн байна.

Москва. Залуушуул болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн VI фестиваль. Культурын ордонгуудта, клубууд болон театрнуудта советскэ залуушуул фестивалиин делегадуудтай уулзаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Каучук» заводой залуушуул Индонезиһээ ерэһэн фестивалиин делегадуудтай уулзажа байна. Заводой залуушуул Индонезиһээ ерэһэн басагые амаршална.

ТАСС-эй фотохронико.

Москва. Июлиин 29. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Центральна стадион дээрэ залуушуулай уласхоорондын хани ёсоной спортивна наадан эхилбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: стадионой юрэнхы түхэл.

ТАСС-эй фотохронико.

Цырен-Базар БАДМАЕВ

Ангар дээрэхи тулалдаан

Очеркнууд

1. ДЭЛХЭЙДЭ АҺАН ТОМО

Декабриин ханхинама хүйтэн үдэр миил нэгэ хэдыхэн хүн һүртэ Ангарын эрьедэ зогсожо байгаа бэлэй. Дошхон долгинуудаа эбхэжэ, жэлһээ жэлдэ, зуун жэлһээ зуун жэлдэ үни холын үльгэр түүхэнүүдээ дурдажа, Ангар мүрэн хуушаараал шааяна. Тойроод заха хизааргүй тайга. Хабсагайн бооридо гүрөөһэн гараад, хүнүүдые харахадаа һөөлшье сошонгүй гэдэргээ тэхэринэ. Хон-жэн, тойроод хүнэй үнэршье үзэгдэхэ юумэгүй. Тэндэ зогсожо байгшад хэд юуд байгааб? Ямар зорилготой тэдэнэр зэрлиг дошхон Ангарай эрьедэ ерээб? Тэдэнэр болбол юунэйшье урда тогтохогүй советскэ хүнүүд байгаа. Тэрэ гэһээр оройдоол нэгэ хэдыхэн жэл үнгэрөө, харин мүнөө бидэнэр Постоянный гэжэ нэрэтэй поселогой Набережна үйлсөөр алхалжа ябанабди. Эндэ олон мянган хүнүүдэй байрладаг городок баригданхай. Хэдэ хэдэн клубууд, кинотеатрнууд, магазинууд болон тоогүй олон байранууд. Ангарын нүгөө эрьедэ баһал томо поселок. Иигэжэ эндэ мүнөөнэй город тогтожо байнхай, нютаг нютагай хүнүүд эндэ сугларжа, Ангар мүрэнэй эршэтэ баатар хүсыень ашаглан хэрэглэхэ гэжэ тулалдана.

— Түрүүндээ бэрхэтэйхэн һэн,— гээд барилгын дарга Иван Иванович Наймушин хөөрэнэ.—Энэ жэрэгэр үйлсэнүүдэй байшангуудай орондо палатканууд байдаг һэн. Аба абаһаар хүнүүдэй байра хашадаг бэлэй. Тиимэһээ эхэнхи хүсэеэ гэр барилгада хаябди. Мүнөө байрагүй хүн үгы болонхой.

Дэлхэйдэ аһан томо ГЭС бариха бэлэн бэшэ. Зэрлиг дошхон Ангара мүрэниие хазаарлажа болохо юм гэжэ зарим хүн этигэдэггүй байгаа. Юуб гэхэдэ, советскэ арадай, манай түрэл Коммунистическэ партиин энэ зорилго хадаа түүхэдэ үзэгдөөгүй далайсатай, хүнэй хүбүүнэй хүдэлгөөгүй хабсагай хүдэлгэхэ гэһэн удхатай. Тиимэһээ Братска ГЭС бариха гэһэнһээмнай хойшо манай дайсад хаа-хаанагүй улилдажа эхилээ һэн. Ангарые большевигууд хаажа шадахагүй, юушье хэжэ хүсэндэнь хүрэхэгүй аад, миил идхалгын түлөө һүхирэлдэнэ гэжэ байгаад, манай дайсад суу тараажа эхилбэ. Теэд дайсайдаа бидэ мэдэхэ ха юмбибди, түрүүшынхеэ тэдэнэр хусалдана бэшэ. Буржуазна радио, телевидени, газетэ, журналнууд — юрэдөө тэдэнэй мэдэлдэ байдаг абяа гаража шадахад гэһэн юумэн бидэниие хардажа эхилээ һэн. Теэд мүнөө саг хубиланхай, түбһэн хүн тэдэнэй мэхэдэ орожо үгэхэеэ болёо. Ангарые хааха гэһэн ябадал хадаа хилын саагуурхи манай нүхэдүүдые баярлуулһан байна. Тэдэнэр бидэндэ үнэншэхэһөө байтагай, хобууша буржуазна хэблэлэй, худал «мэдээсэлнүүдтэйнь» тэмсэжэ эхилээ һэн. Жэшээнь, Канада орондо хэблэгдэдэг «Ньюс Фэктс» бюллетеньдэ, «Хойтохи хүршэнэр» гэһэн журналда болон бэшэ бэшэ газарнуудта Ангар дээрэ эхилжэ байһан барилга тухай фотозурагууд, статьянууд толилогдодог болобо. Тэдээндээ «Канадо-советскэ эб найрамдалай бүлгэмдэ» хүдэлдэг олон мянган манай нүхэд Ангарай байгаалиин шэнжэ тэй ,эндэ бодожо байһан ГЭС-үүдэй барилгатай уншагшадаа элдэб янзаар танилсуулба.

Бидэнэр барилгын даргын ута кабинет соо һуунабди. Иван Иванович аалихан бодожо, адайр дээрэһээ зузаан гэршын дэбтэр асаржа, бидэндэ харуулна. Тэрээн соохи бэшэгүүдые уншахадаа зүрхэеэ хүдэлгэнгүй байха аргагүй.

«Хойто Америкын холо ойрын нютагуудһаа сиидэм хүйтэн Арктика, Хойто полюс дээгүүр гараа һарбайжа, Ангар мүрэнэй эрье дээрэ Братска гидростанци барижа байһан та нүхэдтэ амар мэндэ,— гээд тэрэ бэшэг эхилхэ юм.— Эндэ хабсаргагдаһан карта харагты, дээрэнь бидэнэй ажаһуудаг газарнууд тэмдэглээтэй. Бидэнһээ иимэ холо байһанаа мартагты, бидэниие өөһэдынгөө хүршэнэр гэжэ тоолоходотнай болохо. Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үзэгдөөгүй томо станци барижа байнат, Ангар дээрэхи ажабайдалтнай мүнөө дээрээ һөөлшье һайн бэшэ гэжэшье мэдэнэбди. Хэдэн жэл үнгэрхэдэ, гидростанци ток үгэжэ хүнэй хүлөөрөөшье гэшхээгүй газарнуудта баян элдин город, посёлогууд бодохо, таанадай хойноһоо дахажа Ангар руу ерэһэн хүнүүдтэ ямар ехэ жаргал һалбархаб. Бидэнэй хүсэхэ, юрөөхэ юумэн юуб гэхэдэ, таанадай бодхоһон һүртэ ехэ гидростанци болбол дайнай хара һабараар хэдыдэшье һалгагдахагүй болог лэ! Дэлхэйн бүхы гол мүрэнүүдэй урдажа байгаа сагтал Ангар дээрэ бодхоһон станци хүдэлэн байг лэ, юртэмсын бүхы хүн зоной ерээдүйн жаргалай түлөө тэмсэлэй паматник болон мандаха болтогой!»

Иигэжэ аяар холын Америкэһээ нүхэднай бэшэнэ. Бидэнэй хэрэгтэ үнэншэдэг зонууд дэлхэй дайдаар дүүрэн ха юм.

Хилын саанаһаа ерэһэн бэшэгүүд эндэхи ажалшадые баярлуулдаг. Америкэһээ ерэһэн бэшэгтэ Ангарай эрьедэ һуугаашад иигэжэ харюусаа:

«Ангар дээрэ Братска гидроэлектростанци бодхожо байһан барилгашадта бэшэг мэндэ эльгээһэн Америкын Холбоото Штадуудай ба Канадын ажалшадта.

Баяр мэндэ хүргэһэндэтнай зүрхэмнай уярба. Хэршье бэе бэеһээ холо һаа, хүршэнэрбди гэгшэтнай зүбтэй байна. Хоорондоо эбтэй һуухын түлөө газар дайда холо бэшэ. Арадуудай хоорондохи эб найрамдал — советскэ хүнүүдэй үнэн зүрхэнһөө хүсэдэг хүсэл. Бидэнэр Сибириин мундуу дошхон Ангар мүрэниие хазаарлахадаа отол эб найрамдал тухай бодонобди, бидэнэй хүндэ ажал хүн зоной үри туһада ошог гахэһээ бэшэ юумэ ухаандаа оруулнагүйбди.

Дэлхэйн бүхы хүнүүд эб найрамдалай түлөө шадахысаа тэмсээ гээшэ һаа дайнай түймэр носоогдохогүй, хүнэй гараараа, үни удаан хара хүлһөөрөө хэһэн юумэнүүдые үнэһэн тоборог болгохогүй-гэжэ этигэхын ехээр этигэнэбди...»

Нээрээшье, Ангарай эрьеын Иурсэй хабсагай дээрэ гараад, үбэлэй хүйтэндэ үхэл зоболонһоо айнгүй, барилгашадай бодхоһон хаалта хаража байхадаа хүнэй толгой соо ехэхэн бодолнууд ороно. Эдэ бүгэдые үгы хэжэрхихэ гэжэ түхеэрэгшэдые үзэн ядажа, зүрхэншни булгидна, холын Америкэһээ нүхэдэйнгөө бэшэһэн үгэнүүдые дахин дахин дабтаха дуран хүрэнэ.

* * *

Сибириин мүрэнүүд дээрэ гидростанцинуудые бариха гэжэ түрэл Коммунистическэ партимнай сэгнэшэгүй сэсэн шиидхэбэри гаргаа. Жэшээнь, Ангар Енисей хоёрой хүсэ хүнэй туһада хэрэглэбэл, 200 миллиард киловатт энерги үгэжэ шадаха. Бодоод үзэбэл, энэмнай СССР гүрэнэй жэл бүри хэрэглэдэг зайн галтай адли болоно. Хэнэйшье мэдэһээр, Ангар дээрэ зургаан станци баригдаха түсэбтэй. Түрүүшынхинь болохо Эрхүүгэй ГЭС мүнөө хүдэлжэ байна. Тэрэ хадаа Куйбышевска ГЭС-һээ зургаа дахин ехэ зайн гал мүнөө үгэнэ. Братска ГЭС хадаа 3 миллион гаран киловатт энерги үгэхэ юм. Энэ барилга бүхыдөө 10 миллиард түхэригтэ болохо юм. Тэндэхи городуудай барилга 700 миллион түхэригтэ болохо байна.

Эндэ боложо байһан барилгын далайса аргагүй ехэ. Жэшээнь, иимэ баримта харуулая, хэрбээ гурбан хоногто барилгын ажал тогтошоо гээшэ һаа, 5 миллион түхэриг хосорхо жэшээтэй.

— Ухаанда орошогүй ехэ ажал юм даа,— гээд Братска леспромхозой главна инженер Виктор Иванович Вершинин бидэндэ хөөрэнэ. Виктор Иванович гэхэдэмни, наһажаал болошоһон, һахалтай, гааһа зууһан хүниие һанаандаа оруулаа ёһотойт. Тиигээ һаа эндүүрээт. Энэмнай миил 27 наһатай комсомол хүбүүн юм. Эндэ табадахи жэлээ хүдэлнэ, өөрөө аяар Украинада түрэһэн, дээдэ һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр ото Братскада ажаллаһан, дуутай согтой нүхэр даа. 1949 ондо аһан түрүүн ерэхэдэнь эндэ гурбан бараагһаа бэшэ байра гэжэ юушьегүй байгаа. Харин мүнөө леспромхоздо дүрбэн ехэ поселок бии болонхой.

— Братска водохранилищиин тогтохо газарһаа 11 мянган га ой модо сүлөөлхэ зомди,— гээд Виктор үргэлжэлүүлнэ.—Нэгэ миллион 200 мянган кубометр хэрэгсэлэй модо уһанһаа абарха, тиихэдэ барилгада хэрэглэгдэхэ ехэ модо Казахстан, Узбекистан руу эльгээнэбди.

Братска далайн уһан 12 районуудые дайраха юм. Братска район бүхэлеэрээ погсо дарагдаха байна. Тиимэһээ аргагүй ехэ зөөлгэбэри болохо болоно. Дүтэрхыгөөр хэлэхэдэ, уһанда абтаха газарнуудһаа 14 мянган барилга зөөгдэхэ түсэбтэй.

Тогтохоёо байһан энэ далай Байгалай түхэл шарай хубилгаха юм. Энэ шэнэ далай 500 мянган га газар. Уһаниинь 180 миллиард кубометр байха. Ондоогоор хэлэбэл иимэ: хэрбээ Ангар мүрэнэй уһа хоёр жэлэй туршада нэгэ амһарта соо суглуулбал ямар байхаб, эгээл тиимэ ехэ уһан Братска далайда байха.

Бүхы юумэн эндэ сая миллионоор тоологдоно. Шэнэ түмэр харгы бариатай, тэрэнэй барилга 420 миллионто болоһон байна. Котлованда поорөмгүй ехэ бетон хэрэгтэй, тиимэһээ мүнөө хоёр бетонно завод баригдажа байна. Тэдэнэр долоо миллион кубометр бетон үгэхэ юм.

Хари гүрэнэй туристнар болоод миин экскурсантнууд энээ руу һайса ябадаг. Зүгөөр түрүүн дээрээ эндэ юунэй боложо байһые ойлгохонь бэрхэтэй. Машина хашина, тойроод хуу ой тайга, пирагар бараагууд, гэрнүүд. Зүгөөр байд гэхэдээ ойлгоходошни, бүхы юумэн лэ хаалтаһаа дулдыдадаг байха юм. Тэрэ хаалтын утань 5 километр, үндэрынь 130 метр болохо юм.

Барилгын главна инженер Аран Маркович Гиндин бидэниие Пурсэй хабсагай дээрэ гарая гэжэ уриба. Энэ хабсагай зуугаад метр үндэртэй. Зүгөөр манай зогсожо байһанһаа үшөө дээшэ уһан гаража, бидэнэй орондо энээгүүр загаһан һүндэлдэжэ ябаха байна гэжэ бодоходо һөөл даа. Энэ хабсагайда хашажа ерээд хаалта хэхэ юм, нүгөө эрьедэнь Журавлиная Грудь гэжэ баһа хабсагай бии, Тэндэһээ наашна Ангарай үргэнэй хахадһаань эхэнь хаалгаатай. Мүнөө доошонь хаалта хэжэ дүүргээд, эрьеһээ наашань ниилүүлхэ гэжэ самосвалнууд шулуу хайр адхажа байна. Тиигэжэ эрье руу хашагдан «П» үзэг шэнги хананууд соо Ангарай уһан хаагдашаха юм, сентябрьһаа эхилжэ тэрэ уһа Ангар руунь насосоор һорожо хаяад, ёһото котлованайнгаа һуури табижа эхилхэнь.

Эндэхи ой тайгын баялиг гээшэ тоо томшогүй, үгы юумэн үгы. Дэлхэй дээрэхи эгээн томо модоной завод, түмэр-бетонно конструкцинуудай завод болон ехэ ехэ барилганууд бодожо, Братска ГЭС-эй зайн гал эдлэхэ, 4 миллион хүдэлмэришэдэй ажалые хангажа шадаха байна.

—Ондоо планетэнүүд дээрэ ямар юм — мэдэнэгүйбди, зүгөөр энэ дэлхэй дээрэ иимэ ехэ далайсатай барилга байгаагүй. Америкэдэ Колумби мүрэн дээрэ гидростанцинууд баригдажа байнхай, зүгөөр Братска ГЭС-һээ хэдэн дахин бага юм,— гэжэ бидэндэ эндэхид омоггойгоор хөөрэнэ.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха)

Мэргэжэлтэдэй туһаламжа хэрэгтэй

Би 15 жэл соо хонишоноор ажаллажа ябанаб. Ажалдаа үнэн зүрхэнһөө дурладагби. Жэл бүхэндэ колхоздоо ехэ олзо доход хонинһоомнай ороно.

Нарин гэжэ газарта хониднай байрладаг юм. Үбэлдөө 4 хүн 400 хони, харин зунай сагта 3 хүн 600 хони харууһалдагбди. Хонин һүрэгэйнгөө ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ, тоо толгойень олон болгохын түлөө ехэхэн оролдолго гаргагдана.

Зоотехническэ түрүү заабариин ёһоор хонидоо харанабди. Хурьгаднай эхэһээ гараһанай һүүлээр 1—3 хоногто дулаан байрада байдаг. Һүүлээрнь түлигдэдэггүй байрада түлжүүлэгдэнэ. Тиимэ байрада тэнжэһэн хурьгад үнэхөөрөө шэрхи, бүхэ бэетэй, һайн нооһотой байдаг. Зунай үедэ үглөөнэй 5 часһаа үдэшын 9 час болотор хонидоо адуулнабди. Үдэрэй ааяма халуунда хонидоо ой соо хургуулнабди.

Би мүнөө зуун эхэ хонидһоо 98 хурьга абажа, хонин бүриһөө 2,4 килограмм нооһо хайшаланхайб. Гэбэшье, иимэ үрэ дүнгөөр һанаагаа амарха ёһогүйб. Үшөөл һайнаар хүдэлхэ арга боломжо бии. Теэд манай хонишодто зооветеринарна туһаламжа үшөөл хангалтагүйгөөр үзүүлэгдэнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, мүнөө үедэ зоотехник ветврач хоёрнай элдэб шалтагаанаар колхоздоо хүдэлнэгүй. Искусственна үрэжүүлгэ эгээл мүнөө хэбэл һайн, таарамжатай үе ерээд байна. Теэд, энээн тушаа хэншье һанаагаа табинагүй. Тиигэжэ үбэлдөө олон хурьга абаха арга боломжоёо хэрэглэнгүй үнгэргэжэ байнабди. Хониднай хусатаяа хамта ябана.

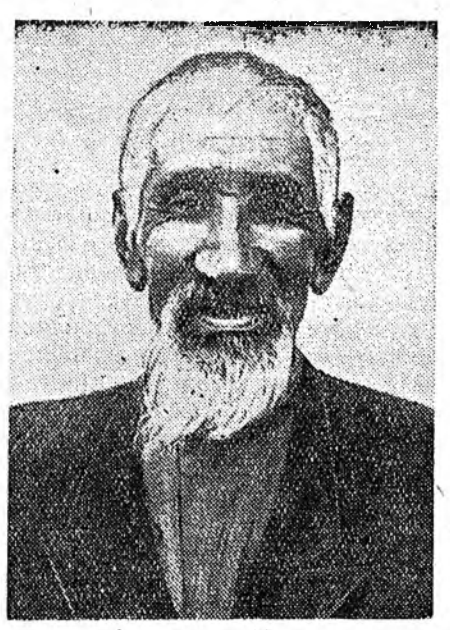
Һаяхан республикын түрүү хонишодой суглаанда хабаадалсааб. Түрүү хонишодой дүй дүршэлтэй танилсажа, ажал хүдэлмэридөө тэрэниие хэрэглэхэ уялгатайбди.

Цыпил Дармаева, Заиграйн аймагай «Коммунизм» колхозой хонишон.

БУРЯДАЙ МЭДЭЭЖЭ ҮЛЬГЭРШЭН

Бурядай суута үльгэршэдэй нэгэниинь Дмитриев Парамон Дылгырович болоно. Парамон Дылгырович мүнөө 77 наһа гүйсэбэшье, үшөөл хүнгэн, сарюун, ухаа һонортой зандаа. Хараадхихада хүнэй бэе дулаасуулма урин зохидхон шарайтай, сагаан һахал надхуулһан үбгэжөөл юм.

Нүхэр Дмитриев 1880 ондо мүнөөнэйхеэр Нүхэдэй аймагай Бороото улгай нютагта, үгытэй таряашанай бүлэдэ түрэһэн байна. Багаһаа хойшо үльгэр түүхэ, онтохон, таабаринуудта угаа дуратай, нэгэ дуулаһан юумэеэ мартадаггүй, тэрэнээ уран гоёор хөөрэхэдөө шадамар бэрхэ һэн. Нютагайнь мэдээжэ үльгэршэд Жарбахи, Һаамаан, Пёохон гэгшэд бурядайнгаа аман зохёолнуудые гүнзэгыгөөр мэдэхэ байжа, эдир Парамондо хөөрэжэ, хэлэжэ үгэдэг, дүршэл шадабаряа дамжуулхые ехэтэ оролдодог байгаа.—Жарбахи гээшэ үльгэр домогуудые уран һайханаар үгэлэн хэлэхэдээ онтохонойнгоо удха дахуулан сэдьхэл шарайгаа хубилгадаг, геройнуудтайгаа хамта баясахаар үедэнь баясажа, бэрхэшээлтэй, гашуудалтай сагтань муудажа, нюдэнһөө нёлбоһо дуһуулжа байгаад хөөрэдэг бэлэй,— гэжэ Парамон Дылгырович зугаална. Тиихэдэ Һаамаан гээшэнь хонгёо һайхан хоолойгоор дуулажа хэлэдэг байгаа.

Парамон Дылгырович ажал хүдэлмэридэ дуратай, угаа шударгы бэрхэ һэн. Мэдээ орхоһоо хойшо абатаяа гэр тойрон ажалда ябалсан, таряа тарилсадаг, үбһэ сабшалсадаг байһан юм. Арбаадтайһаа нютагай баяшуулай адуу малые харууһалһан байна. Теэд ажал хүдэлмэридэ даруулшоод, уруу дорой ябадаггүй, хэзээдэшье дорюун согтой, һамбаашалжа, үльгэр түүхэеэ хөөрэһөөр лэ, үетэн нүхэдөө, үбгэд хүгшэдые зугаалуулһаар ябагша бэлэй.

Арба хүрөөгүй ябахадаа олохон үльгэр, онтохонуудые, таабаринуудые, домог, туужануудые, Гэсэрые мэдэхэ болоод ябаа. Мүн дуулахадаашье хоолой һайнтай, нүхэдэйнгөө дунда илгардаг байгаа.

Хаанта засагай, баяд ноёдой хүшэр хүндэ дарлалтын үедэ Парамон Дылгырович эрдэм һургуулида һуража, бэлиг шадабаряа бадарааха тухай бодохо аргагүй байгаа бшуу.

— Гараа табихаһаа бэшэ, ном бэшэг мэдэхэгүй, баяшуулай зарса болоһоор залуу наһаяа үнгэргөө хүм. Харин мүнөөл ёһотой зол жаргал эдлэжэ байнаб,—гэжэ Парамон үбгэн мүнөө хөөрэдэг.

Агууехэ Октябриин революциин ашата дүлэнэй бадархада Парамон Дылгырович одоол гэгээ нара, жаргалта байдал хараа. 1933 ондо Нүхэдтэ түрүүшын колхозой эмхидхэгдэхэдэ түрүү хүнүүдэй зэргэдэ гэшүүн боложо ороо һэн. Бурядай суута үльгэршэд Тушумилов, А. Тороев болон бусадые һайса мэдэдэг, хэдэн үдэр, хоногоор хөөрэлдэдэг, мэдэхэеэ бэе бэедээ дамжуулалсадаг байгаа.

Үльгэршэ Парамон колхозой ажалда үнэн сэхээр, оролдосотой бухэригөөр ябажа, удангүй нютагтаа алдаршаа юм. Арбаад жэлэй туршада колхозойнгоо адуушанаар ябаа, мүн үхэр, хони ямаа харууһалаа, үбһэ таряандашье ябалсаһан байна. Үнэн сэхэ уран гоё үгэнүүдээр арад зонойнгоо түүхэ намтарые хөөрэжэ, нүхэдөө урмашуулан зоригжуулдаг һэн. Жэшээтэ ажалайнгаа түлөө правлениин зүгһөө олон дахин грамота, шанда хүртөө.

Он жэлэй үнгэрхэ бүри энэ бэлигтэй үльгэршэнэй мэргэжэл шадабаринь улам арьбажаа, шэнэ һонирхолтой онтохон, сэсэ буляалдаанай үгэнүүдые, оньһон үгэнүүдые олоор мэдэхэ болоо.

Бурят-Монголой Культурын научно-шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд, уранзохёолшод Парамон Дылгыровичын хөөрэһэн үльгэр онтохонуудые бэшэжэ абаһан, заримынь хэблэлдэ гаргаһан байна. 1953 ондо Культурын научно-шэнжэлэлгын институт П. Д. Дмитриевэй хөөрөөнһөө «Гэсэрыень» бэшэжэ абаад, хэблээ һэн. Энэнь Үнгын вариант болоно.

Нүхэр П. Д. Дмитриев мүнөө үбгэ наһан болобошье, үльгэр түүхэ хөөрэһөөр зандаа. Тээсгэн һаяхан Бурят-Монголой Культурын научно-шэнжэлэлгын институдай литература ба арадай аман зохёолой секторэй уряалаар «Анзаари Мэргэн Хаан» гэжэ буряадай урданай баатар тухай болон бусад зохёолнуудые хөөрэжэ үгөө.

Гэбэшье, энэ суута үльгэршэнэй мэдэхэ бүхы онтохон, үльгэрнүүд мүнөө хүрэтэр хүсэд бэшэгдэжэ абтаадүй байһаар) Культурын научно-шэнжэлэлгын институт, республикын уранзохёолшодой союз суута үльгэршэнэй намтарые, мэдэхэ юумыень бүхы талаһаань тодорхойлхо тухайда багаар һаналаа табина.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Үльгэршэн Парамон Дылгырович Дмитриев.

Д. Хандажапова.

Үтэлжэ пенсидэ гараба

Семен Михайлович Коношенкин үни удаан саг соо Турунтаево тосхондо элдэб эмхи зургаануудта ажаллаа.

Һүүлэй арба гаран жэлэй турша соо Семен Михайлович Гүрэнэй банкын Турунтаево тосхондохи отделенидэ харуулшанаар ажаллажа байһанаа, эндэһээ гүрэнэй тэдхэмжэдэ гараба. Хүндэтэ пенсионертэ зорюулһан баярай суглаан Гүрэнэй банкын отделенидэ боложо, нүхэр Коношенкиндэ профсоюзай зүгһөө бэлэг барюулагдаһан, саашадаа үни удаан саг соо элүүр хүнгэн ябажа, һайн амархыень хүсэһэн байнад.

Муса ДЖАЛИЛЬ

Бү этигэ!

Шамдам нам тухай мэдээн ошог даа:
«Гээгдээ, эсээ, унаа»—гэг даа.
Амарагни, бү этигэ! Намайе мэдэхэ
Айдар нүхэдни тиигэжэ хэлэхэгүй.
Улаан туғһаа тангариг уряална,
Урагшам дабшуулна, зориг оруулна.

Гээгдэхэ, эсэхэ эрхэтэй аалби?
Гэдэргээ эрьехэ, унаха аалби?
Шамдам нам тухай мэдээн ошог даа:
«Аба орондоо урбаа»,—гэг даа.
Амарагни, бү этигэ! Намайе мэдэхэ
Айдар нүхэдни тиигэжэ хэлэхэгүй.

Автомат буугаа гартаа бажуугаад,
Аба ороноо хамгаалхаа баруулааб.
Шамдаа урбабал? Орондоо урбабал?..
Ажабайдалдам теэд юун үлэхэб?
Шамдам нам тухай мэдээн ошог даа:
«Алуулаа, Муса үхөө»,—гэг даа.
Амарагни, бү этигэ! Намайе мэдэхэ
Айдар нүхэдни тиигэжэ хэлэхэгүй.
Хүйтэн бэеыем шоройдо булаха,
Хүсэтэ дууемни булажа шадахагүй!
Үсэдөөр тэмсээд, диилээд үхэхэдэм—
Үхөө гээд намайе хэнш хэлэхэгүй!

Ородһоо А. Бадаев оршуулба.

Жан ЗИМИН

БОРОО

Хүнхинээд, нарьяад—
Хүүргэ дээгүүр тангараад,
Сахюур шулуунда будэрөөд —
Сахилгаа туруугаараа шэдээд,
Үреэ морид тоголбо ха,
Үүлэ дайран оодорбо ха.

Сонхын шэлые дуһалнуудаар
Сохёод, һэрюу даахалаар—
Агта моридой түбэрөөн бэшэ,
Аадар халууе илаба гэжэ
Сонхоо таагаад, дэлеэ һэм,
Сэлгеэ бороондо сэнгээ һэм.

ХИЛЫН СААНАҺАА ЕРЭҺЭН ТЕЛЕГРАММАНУУД

Хитадай Арадай-Сүлөөлэлгын Армиин алдарта ой

ПЕКИН, августын 1. (ТАСС). Бүхы хитад арад Арадай-Сүлөөрэлгын Армиингаа 30 жэлэй ойе мүнөөдэр тэмдэглэжэ байна. Энэ Арми Хитадай Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр дайшалхы алдарта замаар ябажа, мүнөө арадайнгаа республикын хилые хёрхоор хамгаалжа байна.

Армиин алдарта һайндэр тухайда газетэнүүд дэлгэрэнгыгээр бэшэнэ. Сунь Ят-Сенэй нэрэмжэтэ паркда үсэгэлдэр болоһон баяр ёһолол тухай мэдээсэл, очеркнууд болон статьянууд, олон тоото амаршалгын телеграммануд газетэнүүдтэ хэблэгдээ.

Коммунистическэ партиингаа саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргадагай ашаар Хитадай Арадай-Сүлөөлэлгын Арми мүнөө үеын хүсэн түгэлдэр Арми болоо гэжэ «Жэньминьжибао» газетын мүнөөдэрэй түрүү бэшэг дотор хэлэгдэнэ.

Профсоюзуудай Бүхэхитадай федерациин орган болохо «Гунжэньжибао» газетэ арадайнгаа Армиин сэрэгшэдтэ халуун баяр хүргэнэ.

«Таанад Эхэ оронойнгоо, хитад арадай хүдэлмэришэн ангиин омгорхолынь болонхойт гэжэ бүхы ороной хүдэлмэришэд болон албахаагшад тоолодог байна. Таанад манда хэзээдэшье жэшээ болохо байнат. Бидэнэр үнэн зүрхэнһөө таанадые дэмжэхэбди» гэжэ газетэ бэшэнэ.

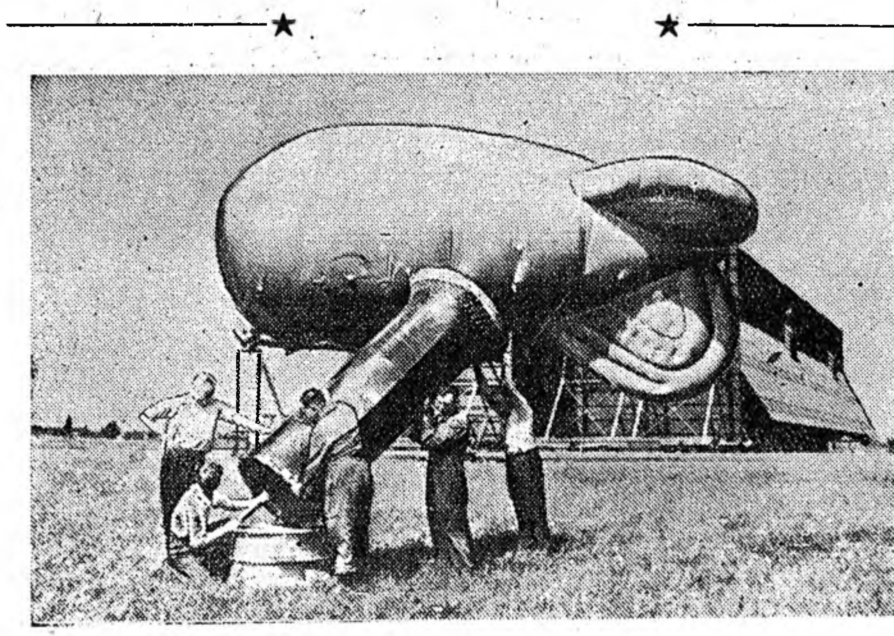
Хитадай мүнөө үедэ эб найрамдалые сахин хамгаалжа байхада, арад зонойнгоо ажаһуудалые һайжаруулжа байхада, Арадай-Сүлөөлэлгын Армиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ороноо хамгаалжа байһан мүнөө үедэ Хитад арад Хитадай Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр социализмын замаар найдамтайгаар дабшажа, шэнэ ажабайдал байгуулха гэжэ эрид шиидэнхэй. Хитад арадай энэ дабшалтаданъ хэншье, ямаршье хүсэн һаад хэжэ шадахагүй байна.

Залуушуул болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн фестиваль тухай Индиин хэблэл иигэжэ бэшэнэ

ДЕЛИ, июлиин 31. (ТАСС). Залуушуул болон студентнүүдэй бүхэдэлхэйн VI фестивалиин нээгдэһэн тухайда «Нейшнл Геральди» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Энээнһээ урда тээ болоһон фестивальнуудта орходоо энэ жэлэй фестиваль алишье талаараа булюу һайн байжа, москвагайхидые ехээр баярлуулаа».

«Индиа Пресс Эйдженси» гэжэ агентствын корреспондент иигэжэ тэмдэглэнэ: Москвада боложо байгаа фестиваль урда жэлнүүдэйхидэ орходоо булюу һайн байна. Фестивальда хабаадахаяа ерэгшэдые, илангаяа Индиин делегацие москвагайхид хүндэтэйгөөр угтан абаа гэжэ газетын корреспондент заана.

Бүхы дэлхэйн залуушуулай һүр жабхаланта маршые хаража байхада иимэ һанал бодол хүнэй досоо заатагүй ороно: «Хэн дай хэхэ хүсэлэнтэй гээшэб?» Наранда дүрэжэ, харлаһан хүхюун, сэнгэлиг эдэ залуушуул ямар нэгэн шалтагаанаар бэе бэеэ алалсаха аал?» Үгы, алалсахагүй. Олон миллион хүн зон эбтэй эетэйгээр ажаһуухые хүсэнэ. Эгээл иимэһээ «эб найрамдал» гэһэн үгые дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы оронуудай түлөөлэгшэд Москвада дахин дахин дабтана.

Англи. Элдэб үбшэндэ дайрагдажа, агаарай уларилай мууһаа, газарай шанарай муудаһанһаа ургамалнуудай элдэб хоротондо дайрагдажа, хүдөө ажахын культурануудай гэмтэдэг ушарые Хартофордшир графстводахи туршалгын станциин хүдэлмэрилэгшэд шэнжэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: элдэб хорхойнуудые хаажа абадаг тусхай резинэ баллонийе агаарта табихаяа бэлдэжэ байна. Агаарай дээдэ хубида байдаг элдэб жэжэ амитад станцида шалгагдаха юм.

ТАСС-эй фотохронико.

Президент Хо Ши Ми[нь] Будапештдэ ерэбэ

БУДАПЕШТ, августын 1. (ТА[СС]). Вьетнамай Демократическа Ре[спуб]ликын президент, тэрээнтэй су[...] ябаһан хүнүүд Венгриин Ар[адай] Республикын Президиумэй т[ү]лэгшэ Иштван Доби гэгшын у[...]лаар мүнөөдэр Будапешт ерээ.

Хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилэгшэдые Франциин хархисуудай хардаха гэһэниинь бур[у]һүрөө

ПАРИЖ, августын 1. (ТА[СС]). Ажалай бүгэдэниитын конфе[дера]циин генеральна секретарьнууд [...] нуа Фрашон, Аллен Ле Л[...], «Юманите» газетын главна ре[дак]тор Андрэ Стиль, Франциин к[оммунистическэ] мунистическэ партиин ЦК-гэй [гэ]шүүн Андрэ Сукьер, Маро[кко] коммунистическэ партиин секре[тарь] Али Ята, тэрэшэлэн бүгэдэни[...] ажалай конфедерациин хүтэлбэ[рил]хы ажал-ябуулагшад Андрэ Т[...], Марсель Дюфриш, Люсьен Мо[...] гэгшэдые гэмнэхын зорилгоор [...]хай «хэрэг» зохёогдоһон юм. Па[ри]жын кассационно сүүдэй мүрдэл[гын] палата энэ хэрэгыень хаража үз[...] дээрэ дурсагдаһан хүнүүдэй [...] зэмгүй байһыень мэдэржэ, мүр[...]гые саашадань болюулха г[...] шиидхэбэри гаргаа. 1952 ондо И[ндо-] Хитадта колониальна дайнай б[...]жо байха үедэ «гүрэнэй аюул[гүй] байдалда хоро хүргэнэ» гэжэ д[ээрэ] дурсагдагша нюурнууд гэмнэ[гдээ] һэн.

Эдэ ажал-ябуулагшадай о[...]хинь арестовалагдаһан байгаа. [...]ниитын, тэрэшэлэн демократиче[скэ] организацинуудай ехээр буруу[шаа]һан дээрэһээ тэдэнэр саг зуура [сү]лөөлэгдэһэн юм. Хүдэлмэришэн [ан]гиин ажал ябуулагшадай хэрэ[г] саашадаа харахаяа болихо ту[хай] гаргагдаһан шиидхэбэри Франц[иин] хархисуудай хорото хэрэгые бу[...]туулба гэжэ «Юманите» газетэ [бэшэ]нэнэ.

Гэбэшье, мүрдэлгын пала[та] Франциин республиканска за[луу]шуулай союзда урдань хүтэлбэ[ри]лэгшэдөөр байһан 7 хүнэй «х[...]гые» Парижын сэрэгэй трибуна[лда] дамжуулан үгэхэ гэһэн шиидхэб[эри] гаргаа.

Оманда болоһон сэрэгэй тулалдаан

КАИР, августын 1. (ТАСС). О[ма]най сэрэг дайсанай сэрэгүүдтэй у[...]гэлдэр хоёр дахин тулалдаа г[эжэ] Оманай Имаматын Каирдахи түл[өө]лэлгэ мэдээсэл толилоо. Англи[йн] сэрэгүүдэй олоор суглараһан И[...] город руу дабшаха зуураа; Ома[най] Имамын зэбсэгтэ хүсэнүүд дай[са]най сэрэгэй нэгэ батальонийе д[ай]толжо, 55 солдадые алаа. Баталь[о]ниие командалагша султан Маск[...]дай аха Тарек Бен-Таймурые пле[н]дэ абаа.

Имамын сэрэгүүд дайсанай [...]доо нэгэ бүлэгые амжалтатайга[ар] добтолоо. Тиигэжэ сэрэгые ком[ан]далагша Хамад Бен Саудые ала[а,] Англиин сэрэгэй машинануудые, һомо хэрэгсэлнүүдтэйгээр ээзэл[жэ] абаа.

Испанида юумэнэй сэн дээшэлнэ

ЖЕНЕВА, августын 1. (ТАСС). Испанида юумэнэй сэнгэй дах[ин] дээшэлһэн тухай Мадридай газет[э]нүүдтэ хэблэгдээ гэжэ. Швейцари[йн] радио мэдээсэнэ. Августын 5-һа[а] хилээмэнэй сэн 20 процентээр, тоһ[о]ной сэн — 85 процентээр, тамхин[ай] — 25-һаа 33 хүрэтэр, пивын — [...] процентээр дээшэлээ. Энээнэй ур[да] тээ харгы замаар ябаха билеедүүд[эй] сэн 50 процентээр дээшэлһэн юм.

Египедэй хүн зоной тоо тухай даб дээрэ абтаһан мэдээсэл

КАИР, июлиин 31. (ТАСС). Э[нэ] жэлдэ Египедэй бүхы хүн зон[ой] тоо бүридхэл хэгдэжэ, тэрэнэй ү[р] дүн тухай түрүүшын мэдээсэл «Ал[ь] Ахрам» газетэ толилоо.

Энэ тоо бүридхэлэй ёһоор, Египе[]дэй хүн зон 22.840 мянга б[о]лобо. 2891 мянган хүн Каирта, 12[...] мянган хүн Александрида ажаһу[у]на.

КИНО „ЗАГАҺАШАНАЙ ХҮБҮҮН“

Вилис Лацисай «Загаһашанай хубүүн» гэжэ мэдээжэ романай геройнуудые уншагшад мартаагүй байха. Рижскэ киностуди энэ романиие мүнөө кино болгон гаргажа, бидэнэр танил геройнуудтаяа дахяад ушарбабди.

Лацисай энэ романиие кино болгожо гаргаха түрүүшын һэдэлгэ Латвида гушаад онуудай һүүл багаар хэгдэһэн байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье, тиихэдэ энэнь һулабтар, бирагүйхэн картина болоһон юм. Тиимэһээ Латвийска кинематографистнууд энэ кинокартиные заһаха гэжэ шиидэһэн байгаа. Тиин имагтал үнгэрэгшэ жэлдэ кинематографиин институт дүүргэһэн хоёр залуу мэргэжэлтэд В. Круминьш ба М. Рудзитис нилээд оролдожо, энэ фильм гаргаһан байна.

...Далайн эрьедэ загаһашадай тосхон харагдана. Эндэхи загаһашад эсэгэнэр болон үбгэ эсэгэнэрэйнгээ жэшээгээр һалхигүй, һайн үдэр загаһа барина, һалхи шуургатай үдэр гэртээ миин һуунад. Тэдэнэр үгытэй ядуу байдалтай, арай шамайл хоолойгоо тэжээнэ. Ехээр ядаха тулихадаа, тэдэнэр загаһаар наймаа хэдэг Гароза баянда ошоно. Теэд, тэрээнһээ нэгэшье дахин уриһаар юумэ абаа гээшэ һаа, бүхы наһан соогоо уриһөө һалахагүйш. Энэ баян эрье шадарай хүн зониие, загаһашатай бригада бүхэниие, загаһашан бүхэниие шахуу үри шэрэдэ оруулжа, гар сооханоо барижа байна. Гароза загаһа худалдажа абаха болоходоо үнэгүй сэн өөрөө тогтоодог байха юм. Теэд энээндэнь хэншье эсэргүүсэжэ шадахагүй байгаа.

Харин гансал залуу загаһашан Оскар Клява урдынхяараа ажаһууха дурагүй. Хүнэй хүзүүн дээрэ һуугаашад — хонжоо наймаашадһаа загаһашадай дулдыданги бэшэ байхын тулада, тэдэниие һайн байдалтай болгохо тухай тэрэ бодожо ябана.

Оскарай ролиие Рижскэ драматическа театрын артист Э. Павулс наадана. Залуу актёр кинодо түрүүшынхеэ наадабашье, һайн амжалта түйлаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Бидэнэр үнэн зам бэдэрдэг, һүбэлгэн шуран, эрэлхэг зоригтой загаһашаниие харанабди. Энэ һайн һайхан сэдьхэлтэй, үнэншэ сэхэ ябадалтай хүн байна. Харин тиихэдэ Оскарай түрэһэн дүү студент Роберт гэдэг ахаһаа тон ондоо абари зантайгаар харуулагдана. Роберт эдир залуу Зента басагые (артистка В. Фреймуте) һэнгэргүйгөөр мэхэлжэ, гэнэн хонгор инаг дурыень наадалхадань, энэ басаган бэедээ гар хүрэжэ үхэнэ. Оскар дүүгэйнгээ иимэ муухай аашада тон ехээр зэбүүрхэжэ, манайхиһаа энэ бэеэрээ арила гэжэ Робертдо хандана. Гэбэшье, эсэгынгээ Робертые үмөөрхэдэнь Оскар өөрөө ондоо тосхон ябашана.

Оскар тулиха, ядахые үзэжэ, тон бэрхэтэй байдалда ороһон болобошье, һайн һайхан саг хэзээшье ерэхэ гэжэ этигэн ябана. Тэрэ сухаришагүй эршэ зоригтой, творческо хүсэл эрмэлзэлгэтэй хүн. Загаһашадай олзые ехэ болгохын тула һалхи шуурганайшье үедэ табижа болохо гүльмэ—мережа гэдэгые хэхээр тэрэ шиидэнэ. Теэд, наһажаал загаһашад тэрэниие дэмжэнэгүй, үгыень дууланагүй, харин наада барина! Тиибэ яабашье, Оскар һанаһандаа хүрэнэ. Тэрэ мережа-гүльмэ хэжэ, һалхи шуурганай үедэ загаһа барижа эхилнэ, гадна бариһан загаһаа Гарозодо үгэнэгүй.

Баян Гарозын гарта оронгүй, загаһашадта ашаг туһатай иимэ гүльмэ Оскарай хэхэдэ, бүхы загаһашад тэрэнэй талада ороно. Тиин Оскар Клява загаһашадай дунда хүндэтэй толгойлогшонь болоно.

Актер Э. Павулс өөрынгөө геройн абари зангай хубилхые, эхилһэн хэрэгтээ этигэнги байһые элитээр харуулна. Хонжоо наймааша Гарозын хара һабарһаа мултархынь түлөө Оскар бусад загаһашадтаа кооператив байгуулхые дурадхана.

Мүлжэжэ байһан баяшуулда эсэргүүгээр загаһашадай хамтаараа тэмсэһэн түрүүшын алхамууд фильм соо һайнаар харуулагданхай. Түрүүшээр энэ хүдэлөөниинь ахир һулахан, урагшагүйдэдэг байбашье, хүсэ шадал нэмэжэ, шангадана. Хомхой хобдог наймаашан Гарозотой амжалтатайгаар тэмсэл ябуулхын тулада, Оскар нютагайнгаа хүн зониие идхажа, кооперативта нэгэдүүлнэ. Тоо томшогүй олон түбэг бэрхэшээлнүүдтэй ушарбашье, һүүлэй һүүлдэ энэ кооператив байгуулагдажа, батажан бэхижэжэ, эрье шадарай бүхы хүн зондо мэдээжэ болоно.

Гушаад оной эсэс багаар мүн лэ энэ рольдо наадаһан мэдээжэ актёр Я. Осис хадаа Гароза боложо наадана. Гароза мэхэтэй, хайра үршөөл гэжэ мэдэхэгүй, хомхой хобдог хүн болоно. Теэд, тэрэнэй газаа түхэлыншье хорото абаахай шэнги, тэнзэгэр бүдүүн, һабартаа ороһон юумые алдахагүй амитан туладаа харагшадай ой ухаае гутаана.

Гароза Оскарые аюултай дайсамни энэ гэжэ тоолоно. Оскарай байгуулһан кооператив хадаа хара муухай хэрэгээ хэхэдэнь Гарозодо һаад түбэг ушаруулха байна бшуу. Загаһашад тэрээндэ улам бүри эршэтэйгээр эсэргүүсэлтэ хэнэ. Гароза энэ эсэргүүсэлтыень яашье болюулжа шадахагүй байшоо. Оскарай нүлөөе һулаpуулхын тулада тэрэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлжэ, арга мэхэеэ гаргана. Гадна, полициие, шажан мүргэл номнолшые энэ хэрэгтэм туһалыт гэжэ уряална, теэд энэншье урагшагүйтэнэ. Иимэ байдалда ороод байхадаа, Гароза кооперативые доторһоонь һандарган унагааха гэжэ шиидэнэ. Тэрэ зорилгоор өөрөө кооперативта ороно.

Гарозын хара һанаатай, муу мэхэтэй байһаниие актёр шадамар бэрхээр харуулна. Элдэб харата арга хэрэглэжэ, Оскарые кооперативһаа гаража ошохыень баадхана. Һүүлээрнь кооперативай правленидэ шэлжэн орожо, мүнгэ зөөри баридаг болоходоо, кооперативые һандаргажа, унаха түйлдань хүргэнэ.

Ажабайдалайнгаа саашадаа аргагүй хүндэ хүшэр болобошье, Оскар ерээдүй жаргалдаа этигэһэн зандаа ябана.

«Мүлжэгшэдтэй нүхэсэхэгүй, харин тэмсэхэ ёһотой юм» гэһэн Оскарай үгэнүүд загаһашадай ой ухаанда бүхөөр хадуугдаһаниинь фильмын түгэсхэлдэ харуулагдана. Тиин тэдэнэр Гарозые кооперативһаа намнажа гаргаад, баатар хатуу зоригтой Оскараа хүтэлбэрилэгшэ болохыень урина.

Мүн фильм соо эхэнэрэй образуудшье эли тодо, ойлгосотой байна. Актриса А. Гулбе Анитын ролиие һайнаар наадана. Интеллигент гарабалтай энэ басаган Оскарта дурлажа, хуби заяагаа тэрэнэй ажабайдалтай холбоно. Заримдаа тэрэ юрын загаһашан эхэнэр байһандаа үйданги байдаг, барилгада ерэһэн инженертэ дурлан алдаһан болобошье, Оскаргүйгөөр байжа шадахагүйб гэжэ һүүлэй һүүлдэ ойлгоһон байха юм. Актриса В. Фреймуте Зентын образые сэдьхэлдэ хадагдамаар наадажа харуулаа.

Манай һанахада, Оскар Марта хоёрой хоорондохи харилсаае үлүү ехээр харуулһанай хэрэггүй байгаа. Актриса Б. Индриксоне гэгшын илдам налархай басаганай образые гаргаһан болобошье, энэнь имагтал гол шухала юумэнһээ харагшадай анхаралые татан һамааруулна. Фильм энээнгүй байгаа һаа, бүри һайн боложо үгэхэ һэн.

Бүхы дээрээ фильм һонирхолтой, удха түгэлдэр болоо. Латвида буржуйнарай эзэрхэжэ байһан үедэ загаһашадай хүндэ хүшэр ажабайдалые, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэдэнэй тэмсэл харуулһан һайн кинокартиные олон тоото харагшад баяртайгаар хүлеэн абаа.

Н. Анпилогов.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора 46-к32. зам. редактора—32-74. отв. секретаря — 27-37, отделов: партийнойжизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем —24-74 корректорская — 32-67 бухгалтерия 37-32. Для международных переговоров — 16.

Н 00489. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 4420.